

Politiskt handlingsprogram

2022-2026

miljöpartiet de gröna

VÄNERSBORG

Vänersborg 2030 - attraktiv och hållbar i alla delar, hela livet

Miljöpartiets vision: Hög livskvalitet inom planetens gränser

Vänersborg är en fantastisk kommun. Närheten till naturen, det myllrande kulturlivet och värmen som finns bland alla engagerade medborgare gör vår kommun till en plats att värna, utveckla och vara stolt över.

Däremot har vår livsstil ett långt större ekologiskt fotavtryck än vad som är hållbart ur ett globalt perspektiv. Segregationen ökar – mellan de som nyss har kommit hit och de som bott här i generationer, mellan unga och gamla, mellan rika och fattiga. Det är inte självklart att du har jämlika förutsättningar, beroende på din hudfärg, ditt språk, om du är man, kvinna eller hur du valt att leva ditt liv. Vår vision av Vänersborg är något helt annat.

Vårt framtida Vänersborg är en kommun som håller ihop och som utvecklas inom ekologins absoluta gränser. En plats där människorna känner sig som medborgare, delaktiga och jämlika. Barnen har säkra vägar till skolan, och utrymme för lek och rörelse i både stad och natur. Det finns inte längre några sociala klyftor som skapar ojämna livsvillkor för barn och vuxna. Det är lätt att resa hållbart. Bra infrastruktur för cyklister och en snabb och enkel kollektivtrafik ger Vänersborgarna stor valfrihet i sitt resande mellan hem, skola, arbete och fritid. I vårt framtida Vänersborg har alla samma förutsättningar att växa som människor, oavsett om de är kvinnor, funktionsnedsatta eller födda i ett annat land. Och alla känner sig trygga, oavsett om de är barn eller gamla, och var de än väljer att bo. Det finns många möjligheter att förverkliga sina drömmar, oavsett om det handlar om studier, en anställning eller ett eget företag.

Näringslivet utvecklas och bidrar med nya lösningar på samhällsutmaningarna. Det finns gott om mötesplatser och tillsammans med den goda tillgången till kultur och bildning bidrar det till att vänersborgarna känner ägandeskap och makt över sitt liv och inflytande i sitt lokalsamhälle. För oss är delaktighet centralt i hållbar samhällsutveckling. Vi tror på kraften i att människor från olika bak-

grunder med vitt skilda perspektiv tillsammans hittar vägar framåt. Det är så vi bygger ett framtida samhälle med starka rötter. Underifrån.

I Miljöpartiets vision för ett långsiktigt hållbart Vänersborg är medborgarna i kommunen involverade i de beslut som rör dem. Det gäller inte bara resursstarka individer med brett kontaktnät utan även barn, gamla och andra som är beroende av kommunal service.

Vår framtida bild av Vänersborg är ett samhälle där alla människor har samma goda förutsättningar att må bra och förverkliga sina drömmar. Vänersborg ska vara den bästa platsen för barn att växa upp på, och deras livskvalitet ska stå i centrum. Miljöpartiets kommun politiska handlingsprogram för 2023-2026 visar vilken väg som tar oss dit.

Vänersborg och de globala hållbarhetsmålen

2015 antog FN en historisk resolution med 17 globala mål för en bättre värld: Agenda 2030 för hållbar utveckling. Agendan innebär att alla medlemsländer förbundit sig att tillsammans uppnå en socialt, miljömässigt och ekonomiskt hållbar utveckling. Vänersborg kommun är en liten men viktig del av detta arbete. Många av framtidsutmaningarna är globala - men lösningarna är ofta lokala. Vårt handlingsprogram tar därför utgångspunkt i de 17 globala målen, med konkreta förslag på varje område.

Hela handlingsprogrammet med möjligheter till dialog finns även på:

<https://www.mp.se/vanersborg>

miljöpartiet de gröna
VÄNERSBORG

miljöpartiet de gröna

VÄNERSBORG

Innehåll

1. Ingen fattigdom	6
2. Ingen hunger	8
3. God hälsa och välbefinnande	10
4. En god utbildning för alla	13
5. Jämställdhet	16
6. Rent vatten och sanitet för alla	18
7. Hållbar energi för alla	20
8. Anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt	22
9. Hållbar industri, innovationer och infrastruktur	24
10. Minskad ojämlikhet	27
11. Hållbara städer och samhällen	29
12. Hållbar konsumtion och produktion	32
13. Bekämpa klimatförändringarna	34
14. Hav, sjöar och marina resurser	36
15. Ekosystem och biologisk mångfald	38
16. Fredliga och inkluderande samhällen	40
17. Genomförande	42

1. Ingen fattigdom

---

1 NO
POVERTY

Alla har rätt till grundläggande ekonomisk trygghet. Fattigdom är ett hot mot individens egenmakt och hindrar människor från att lyfta blicken. Därför är bekämpandet av fattigdom en förutsättning för att fler ska bidra till en solidarisk och långsiktigt hållbar samhällsutveckling.

Samtidigt som välståndet ökar, så ökar också klyftorna i samhället. Det ställer människor utanför samhällets gemenskap. Fattigdom handlar om mer än bara ekonomi. Det innebär också brist på frihet, makt, inflytande, hälsa, utbildning och fysisk säkerhet. Vår vision är att alla som saknar arbetsinkomst ska vara garanterade ett stöd som går att leva på, oavsett vilken inkomst man har haft tidigare och oavsett orsaken till att man saknar inkomst.

I Vänersborg ökar segregationen mellan stadsdelar och mellan olika sociala grupper. För att motverka den utvecklingen måste kommunen göra insatser inom alla politikområden. Särskilt prioriterat är att värna barns möjligheter att utvecklas oavsett vilka resurser föräldrarna har. Ekonomisk utsatthet ska inte gå i arv.

Samhällets skyddsnät ska vara starkare, så att ingen faller igenom. Att bekämpa fattigdom, och särskilt barnfattigdom, kräver direkta åtgärder i form av socialt stöd. Och förebyggande arbete inriktat på bostad, utbildning och arbete. Det är i regel enklare och billigare att förebygga än att ta hand om problemen i efterhand.

Miljöpartiet de gröna i Vänersborg vill:

1.1 Bekämpa hemlöshet.

När en individ ställs utan boende ska kommunen agera snabbt. Dels för att lösa den akuta situationen men också för att skapa en väg tillbaka till eget boende utifrån individens förutsättningar. Socialtjänsten ska arbeta aktivt och förebyggande för att inget barn ska bli vräkt, särskilt om det gäller barnfamiljer. För att få hemlösa in på bostadsmarknaden och bli inkluderade i samhället bör Vänersborgs kommun införa arbetsmodellen "bostad först"

1.1.1 MÅL: Inget barn ska ställas utan bostad i Vänersborgs kommun.

1.1.2 MÅL: Vänersborg ska införa "bostad först" som arbetssätt.

1.2 Förebygga fattigdom och utslagning.

Kommunen ska arbeta aktivt och uppsökande för att stötta människor med sociala problem. Kommunen ska ha en stark närvaro i alla kommundelar. Det ska finnas kontaktytor mellan medborgarna och kommunens service, till exempel via socialkontor, familjecentraler och bibliotek. Vi vill höja försörjningsstödsnormen (nationellt) så att den inkluderar även dator, internet och mobiltelefon. Det är en förutsättning för att aktivt kunna delta i samhället och ta demokratiskt ansvar som medborgare.

1.2.1 MÅL: Fältarbetet bör förstärkas så att Vänersborgs kommun får fler fältassistenter.

1.2.2 MÅL: Vänersborgs familjecentral bör göra barnavårdscentralen sällskap vid hembesök till nyblivna föräldrar.

1.3 Bygga överkomliga bostäder och minska trångboddhet.

Boende är många gånger ett hushålls enskilt största utgift. Därför är det viktigt att kommunen bygger hyresrätter som boende, oavsett inkomst, har råd att bo i. Kommunen bör söka alla tillgängliga statliga bidrag för att hålla nere hyrorna vid nyproduktion. De befintliga hyresrätterna med lägre hyra måste behållas och renoveras med omdöme.

1.3.1 MÅL: Vänersborg skall öka andelen hyresrätter i kommunen.

1.3.2 MÅL: Vänersborgsbostäder skall även tillhandahålla lägenheter med enklare standard för att hålla nere hyran.

2. Ingen hunger

God kosthållning och tillgång till tillräcklig och näringsriktig mat är en mänsklig rättighet. Tryggad livsmedelsförsörjning och ett hållbart jordbruk är en viktig framtidsfråga. Forskning och innovation inom matproduktion är viktig för att minska svinn och förluster av livsmedel. Kommunen köper in och lagar stora mängder mat i sina verksamheter. Det är viktigt att hålla hög kvalitet och ett ansvarsfullt förhållningssätt i upphandlingar och hantering av mat.

I en värld med miljöförstöring, ökande befolkning och ökad konsumtion är det viktigt att produktion av livsmedel säkras på lång sikt. Mer lokalt självförsörjande på livsmedel innebär ett mindre importberoende. Lokalt producerade livsmedel bidrar till att lokalsamhället lättare kan stå emot störningar i den globala handeln. Framförallt genom att närproducerad mat minskar behovet av transporter. Ett livskraftigt jordbruk i hela landet är en förutsättning för ökad lokal livsmedelsproduktion. Den odlade marken måste brukas på ett hållbart sätt.

Jordbruket behöver förändras för att bli fossilfritt, kretslopp-inriktat och klimatanpassat. Samtidigt behöver det ekologiska jordbruket gynnas på olika sätt för att bli mer ekonomiskt lönsamt.

Nya innovationer inom matförädling kan bidra till att minska klimatpåverkan och förbättra tillgången på näringsriktig mat i världen. En stark innovativ koppling mellan lokala matproducenter, Innovatum och regionala aktörer såsom Högskolan Väst kan bidra till att lösa både lokala och globala utmaningar. Om lokala matproducenter på detta sätt får tillgång till nya marknader förbättras deras förutsättningar samtidigt som regionens sårbarhet minskar.

Odling kan vara ett verktyg för att skapa möten och integration. Småskalig odling ska göras tillgänglig för många fler Vänersborgare, så minskas samhällets utsatthet vid kriser. Kommunens mark bör i större utsträckning användas för odling i både stor och liten skala.

Kommunen upphandlar livsmedel för stora belopp varje år. Den kan då ställa krav på sina leverantörer om bland annat klimat- och miljöhänsyn samt god djurhållning. Den mat som erbjuds inom ramen för kommunens verksamheter ska vara av hög kvalitet och lagas i nära anslutning till exempelvis skolbarnen och de som bor på vård- och omsorgsboenden. Bra skolmat är viktigt för att elever ska orka hela skoldagen. Det är också ett verktyg för att öka jämlikheten mellan eleverna och skapa goda vanor som håller hela livet.

Miljöpartiet de gröna i Vänersborg vill:

2.1 Främja god kosthållning i skolan.

Elever i grundskolan ska erbjudas avgiftsfri frukost för att klara skoldagen bättre och främja goda livsvanor. Fler ska få nylagad och när-lagad mat från tillagningskök i anslutning till skolor och andra kommunala verksamheter. Kostverksamheten ska bidra till minskad klimatpåverkan genom att minska andelen kött i maten och minska matsvinnet. Skolträdgårdar ska anläggas i kommunen, så att elever får ökad möjlighet att lära sig om växter, matproduktion och att odla. Elever ska få möjlighet att själv välja vilken mat de vill äta genom att märka maten som innehåller skadliga ämnen, de som innehåller skadliga tillsatser, är besprutad osv. i stället för maten som är nyttig och miljövänlig

2.1.1 MÅL: Avgiftsfri frukost till alla elever.

2.1.2 MÅL: Elever ska få möjligheter till eftermiddagsfika efter skoldagens slut samt bli erbjudna matpaket under lov.

2.1.3 MÅL: Anlägga skolträdgårdar

2.1.4 MÅL: Skolorna skall öka andelen närproducerad mat med 50%.

2.1.5 MÅL: Skolmaten skall märkas vid bespisningen så att eleverna kan välja nyttigare mat (tex genom att använda WWFs "Matguiden")

2.2 Mat ska ha hög kvalitet!

Inom kommunala verksamheter ska människor erbjudas mat av hög kvalitet och kunskap om god kosthållning. Det möjliggör på sikt inköp av råvaror som är närproducerade och håller hög kvalitet. Kommunens livsmedelspolicy är från 2008 och behöver ses över, bl.a. vad gäller transfetter, charkvaror, socker samt onödiga tillsatser.

2.2.1 MÅL: Minska andelen kött och möjliggöra inköp av vegetariska råvaror som är närproducerade och håller hög kvalitet.

2.2.2 MÅL: kommunen ska uppdatera sin livsmedelspolicy samt en därefter en handlingsplan för utfasning av skadliga ämnen i livsmedel.

2.3 Närproducerat för den som vill!

Vi vill främja egen livsmedelsproduktion och odling genom att kommunen skapar fler odlingslotter i alla stadsdelar. Odlingslotter som etableras ska ha bra cykel och bussförbindelser. Kommunens öppna ytor och åkrar ska anläggas i större utsträckning till odlingsparker, med tillgång till gemensamma odlingsredskap. Marken ska alternativt arrenderas ut till odling för självhushållning. Kommunen ska ge stöd till gröna näringar som har fokus på integration mellan människor med utländsk bakgrund

2.3.1 MÅL: Andelen ekologiskt odlade och närproducerade livsmedel ökar till 50% under mandatperioden och till 100% till senast 2030.

2.3.2 MÅL: Vänersborg skall förbättra möjligheter för småskalig odling. Varje tätort i kommunen ska ha fler odlingslotter

2.3.3 MÅL: Medborgare skall ha möjligheter att placera odlingslådor ("pallkragar") på allmän plats i samråd med kommunen .

3. God hälsa och välbefinnande

3 GOOD HEALTH
AND WELL-BEING

Ett hälsosamt liv och god hälsa är en förutsättning för att människor ska kunna nå sin fulla potential. En hälsosam och hållbar livsstil ger ökad livskvalitet. Investeringar i hälso- och sjukvårdssystem är en återinvestering i samhällets utveckling i stort. En utmaning för Vänersborg är den globala trenden att människor lever längre. Det kräver satsningar för ökad hälsa hos äldre.

Kommunen ska verka för alla människors välbefinnande och säkerställa att alla kan leva hälsosamt genom hela livet. Att främja psykisk hälsa är viktigt tillsammans med att förebygga och behandla narkotikamissbruk och skadligt alkoholbruk.

Många äldre har en försämrad hälsa till följd av ofrivillig ensamhet och isolering. Det här drabbar särskilt äldre med utländsk härkomst. Deras ensamhet förstärks av att få i omgivningen pratar deras modersmål. Folkhälsan bland äldre behöver förbättras och bli mer jämställd och jämlik. Därför bör kommunen erbjuda mötesplatser för äldre där de får ett socialt sammanhang och får möjlighet till regelbundna aktiviteter.

Det är en lång väg kvar till en jämställd och jämlik folkhälsa. Övervikt till följd av dåliga kostvanor och brist på vardagsmotion är ett ökande problem. Framförallt ungdomar rör på sig allt mindre. Vi vill stärka folkhälsan genom att uppmuntra fler att gå eller cykla. På samma sätt kan maten som serveras i skolor och på äldreboenden uppmuntra till sunda matvanor.

Målet för det förebyggande arbetet är att fler Vänersborgare ska få en aktiv fritid. Därför behövs ett brett och varierat utbud av aktiviteter som når alla i samhället, oavsett socioekonomisk bakgrund, ålder, kön, utbildningsnivå eller härkomst.

Barn och unga behöver röra på sig i större utsträckning än idag för att undvika dålig hälsa och livsstilssjukdomar. Utöver att få fler att delta på idrottslektionerna måste rörelse uppmuntras i former som inte kräver ombyte. Mer undervisning och fler lektioner kan ske utomhus. Barns lekmiljöer behöver förbättras. Lösa byggmaterial i stället för fasta gungor är exempel på utrustning som främjar en friare och mer kreativ och jämställd lek.

Alla har inte råd med dyr utrustning och höga avgifter för fritidsaktiviteter. För att människors ekonomi inte ska vara ett hinder för en aktiv fritid bör kommunen satsa på aktiviteter och motionsmöjligheter som är avgiftsfria för alla att nyttja. Under sommaren är det viktigt att unga har meningsfulla och givande aktiviteter. Genom samverkan mellan civilsamhället och näringslivet kan system med lokala valutor användas där ungas utförda samhällsinsatser kan bytas mot belöningar.

Den psykiska ohälsan ökar kraftigt, framförallt hos skolungdomar. Flickor upplever i högre utsträckning att de är stressade och inte har kontroll, samtidigt som pojkar och män är överrepresenterade i självmordsstatistiken. Insatser behövs för att tidigt fånga upp de som drabbas av psykisk ohälsa och erbjuda hjälp och möjlighet till samtal.

De närmaste åren kommer företag och offentlig sektor ha stora utmaningar med att hitta medarbetare till alla jobb som behöver utföras. Därför är det viktigt för kommunen att ta hand om sin befintliga personal så de både vill och orkar jobba kvar. I många yrken inom kommunens verksamheter är arbetsdagen slitsam, samtidigt som det saknas tid för återhämtning och reflektion. För att välfärden ska fungera vill vi göra arbetslivet inom kommunen mer mänskligt och hållbart för individen.

Miljöpartiet de gröna i Vänersborg vill:

3.1 Likvärdig möjlighet till aktiv fritid.

Alla klubbar/föreningar ska behandlas likvärdigt. Kommunen ska satsa på bl.a. motionsspår och utegym i de områden där de finns föreningar/klubbar som bedriver verksamhet för att premiera närboendes samt övriga en likvärdig möjlighet till friluftsliv. Alla typer av sporter ska behandlas likvärdigt, oavsett om det är ridsport, bandy eller skidåkning. Skapa miljöer för meningsfull fritid. Satsningar på utegym, motionsspår och liknande avgiftsfria anläggningar uppmuntrar till rörelse. Verka för att idrotten och kulturen blir jämställd. Alla kommunala idrotts- och fritidsanläggningar ska planeras och byggas utifrån ett jämställdhetsperspektiv. Kommunens resurser ska fördelas jämställt vid investering, drift och bidrag. Det handlar om ekonomisk rättvisa och tillgänglighet i lokaler. Ett aktivt normkritiskt arbete i idrottsföreningar ska vara en förutsättning för kommunalt föreningsbidrag. Jämställdheten ska också prägla kulturlivet i kommunen, bland annat genom jämställda kulturbidrag, rättvis tillgång till lokaler och scener. Kulturarrangemang i kommunal regi eller med kommunalt stöd ska vara jämställda.

3.1.1 MÅL: Alla sporter ska behandlas likvärdigt och ha samma förutsättningar även ekonomiskt.

3.1.2 MÅL: Kommunen ska sköta motionsspår samt utegym eller se till att förutsättningarna är likvärdiga för föreningar/organisationer oavsett idrott.

3.1.3 MÅL: Kommunen bör ha en mobil fritidsgård som kan erbjuda alla ungdomar i kommunen aktiviteter.

3.1.4 MÅL: Sociala insatser kan belönas med attraktiva aktivitet premier, till exempel biljetter till konserter eller idrottsmatcher i samarbete med civilsamhället.

3.2 Främja utomhuspedagogik och gröna skolgårdar.

Uppmuntra lek och rörelse för friskare barn och unga. Skolidrotten ska utökas och undervisningen ske i flera former. Utegym och andra verktyg ska finnas på skolgårdarna. Genom att investera i grönare skolgårdsmiljöer främjas lek och rörelse samt utomhuspedagogik. Kommunen ska skapa jämställda miljöer genom att erbjuda lösa lek- och byggmaterial för kreativ lek bland yngre barn.

3.2.1 MÅL: Skolgårdar ska utvecklas tillsammans med barnen! Asfaltsytor ska minimeras så att lek och rörelse premieras.

3.3 Förebygga och motverka psykisk ohälsa, särskilt för unga.

Alla elever i högstadiet ska ha inplanerad skoltid för att diskutera, samtala om stress, livskunskap och hälsa i förebyggande syfte. Det är viktigt att prata med alla barn och unga om hur det är när man börjar må dåligt. Vi behöver fler vuxna i skolan, generellt, som ser och fångar upp hur barn och unga faktiskt har det i skolan. Skolhälsovården behöver förstärkas med psykologer och kuratorer för att möta unga som mår dåligt. Kommunen behöver stötta frivilligorganisationer och nätverk som hjälper och rustar anhöriga. Vi behöver öronmärka pengar till utbildningsförvaltningen så att de har mer resurser att göra kompetenslyft inom psykisk ohälsa. Vi vill även öronmärka en del av skolans pengar till elever med NPF-diagnos. Att i ett tidigt skede fånga upp och stötta elever med diagnos ger goda förutsättningar för eleven att bidra till samhällsutvecklingen i vuxen ålder. Många av dessa elever är högintelligenta och bör komma till gagn för samhället om de får hjälp i tidig ålder. Om hjälp ges i tidig ålder minimeras kostnaderna längre fram. För att minska stressen och psykisk ohälsa bland unga behövs fler vuxna i skolan, skolvärddar bör inrättas i alla skolor.

3.3.1 MÅL: Fler vuxna bland barn och ungdomar utanför lektionerna, exempelvis med skolvärddar och/eller verksamhetsvaktmästare som är knutna till respektive skola.

3.4 Kommunen ska vara en hälsosam arbetsplats.

För att minska långtidssjukskrivningar och behålla erfarna medarbetare ska kommunen erbjuda olika modeller för arbetstidsförkortning. Modellen 80/90/100 som bygger på 80% tjänstgöring, 90% av lönen, 100% av pensionsavsättning ska erbjudas alla medarbetare. Medarbetare som är långtidssjukskrivna ska erbjudas att arbeta som volontärer till exempel med rehabiliteringspenning (från Försäkringskassan).

3.4.1 MÅL: Vi vill pröva att förkorta arbetstiden på utvalda kommunala arbetsplatser med 35 timmars arbetsvecka som mål

3.4.2 MÅL: Vi vill att psykisk ohälsa ska förebyggas genom hållbar organisation och en effektiv rehabilitering.

3.5 Kommunen ska aktivt arbeta med att minska beroendeproblematik i samhället.

kommunen ska verka för öppna ingångar för den som är orolig för sitt eget eller andras användning av droger/alkohol/nikotin/spelberoende. Stöd bör fortsatt ges till föräldrar som engagerar sig i nätverk som motverkar droganvändning. Unga med drogproblem och deras anhöriga får hjälp genom att kommunen har en särskild ungdomsmottagning. Tidiga behandlingsinsatser ska prioriteras utifrån beroendeproblematiken.

3.5.1 MÅL: Vänersborg skall fortsatt stödja föräldrar som engagerar sig i nätverk som motverkar droger.

3.5.2 MÅL: Vänersborg skall starta upp behandlande insatser även gällande spelberoende.

3.6 Bättre hälsa för våra äldre (med funktionsnedsättning).

Vänersborgs kommun ska erbjuda rätt insatser och god kvalitet till de invånare som behöver stöd från hemtjänst eller ett särskilt boende. Vi vill öka inflytandet för de som bor på kommunens boenden genom att införa exempelvis ett äldreråd på varje boende. Det ska också vara en självklarhet att man som äldre är delaktig och hjälper till med de sysslor man fortfarande klarar av kopplat till exempelvis måltider och andra hushållssysslor. Undersköterskor och övrig personal hjälper till och gör det som personen inte klarar själv utifrån var och ens behov. Vi vill även utöka antalet praktikplatser inom området.

3.6.1 MÅL: inrätta "äldreråd" på särskilda boenden.

3.6.2 MÅL: Alla äldre skall få möjlighet till den stimulans som behövs för att bibehålla sina förmågor.

4. En god utbildning för alla

Utbildning är en grundläggande mänsklig rättighet. Skolans uppdrag är att förbereda barn för livet, inte bara arbetslivet.

Utbildningen ska vara inkluderande och jämlik för att främja livslångt lärande för alla. Förskola, grundskola och gymnasium är grundbultar för att bryta segregation och skapa jämlika förutsättningar för våra barn.

Barns utveckling ska inte begränsas av deras bakgrund. Att tillgodogöra sig en utbildning ska inte vara avhängigt föräldrar med hög utbildning och ekonomiska resurser. Varje barn ska ges lika möjligheter och ha rätten att vara sig själv och växa till den hen vill vara. Skolan ska stärka barnens kontakt med naturen och skapa förståelse för sambandet mellan människan, naturen och de ekologiska samband som upprätthåller mänsklighetens existens.

All utbildning som sker i förskola och skola ska grundas i pedagogisk forskning och beprövad erfarenhet. Lärare ska ha en bra lön och goda arbetsvillkor som gör det möjligt att se till varje elevs behov och möjlighet att klara skolan. Ingen elev ska behöva lämna årskurs tre utan att kunna läsa, skriva och räkna. Därför behövs tidiga insatser för att alla ska nå kunskapsmålen.

Det fria skolvalet har skapat möjligheten för föräldrar att välja den skola de anser passar sina barns unika förutsättningar. Det är i grunden positivt och kan bidra till en mångfald av pedagogiska arbetssätt. Men idag har det fria skolvalet gjort att många väljer skola av sociala skäl snarare än pedagogiska. Det har skapat stor segregation mellan skolor. Det vill vi ändra på. Socialt integrerade klasser tjänar alla på. Viktigast för en skola av hög kvalitet är välutbildade och engagerade lärare. Vi vill se fler lärare i klassrummen men också fritidsledare och elevassistenter. Därför är det viktigt att kommunen kan erbjuda bra löner, goda

arbetsvillkor och tydliga karriärvägar så att fler vill bli och förbli lärare.

Barnkonventionen slår fast att alla barn har rätt till kultur. Genom att barn och unga får tillgång till olika kulturella uttrycksformer och resurser för eget skapande får de förutsättningar att utvecklas till självständiga individer. Där spelar Kulturskolan en stor roll för att fler barn och unga ska få möjligheten att uttrycka sig. Konst och kultur bör också integreras i skola, förskola och fritidsverksamhet. Kultur ska ses som en resurs för den pedagogiska verksamheten och en rättighet för eleverna.

Miljön i skolan ska bidra till elevernas målbefyllelse och trivsel. Det gäller såväl den fysiska som den psykosociala miljön. Det finns gott om goda exempel både i kommunen och resten av landet på hur utomhuspedagogik använts framgångsrikt. Med naturen som klassrum aktiveras alla barnets sinnen och avståndet mellan teori och praktik minskar. Forskning visar att gröna skolgårdar och andra lekmiljöer stimulerar till fysisk aktivitet och mer jämställd lek.

Ett tryggt skolklimat är viktigt för alla som verkar på en skola. Trygghet uppnås i en miljö där alla är respekterade. Mobbning, diskriminering och trakasserier mot elever och skolpersonal ska förebyggas och motarbetas aktivt.

Språk och utbildning är förutsättningar för att integrera nya människor i samhället. Svenska för invandrare (SFI) är en mycket viktig verksamhet, och rätt använd kan den bli en god plattform för fler vägar in i samhället – till myndigheter, fortsatta studier, föreningsliv och arbete.

Miljöpartiet de gröna i Vänersborg vill:

4.1 I Vänersborgs skolor ska alla elever ha samma förutsättningar.

Resurser ska fördelas jämnt per elev och speciella behov ska säkerställas. Anpassa skolan till elevers förutsättningar och våga prova nytt. Vänersborgs kommun ska ligga i framkant när det gäller nya lärande- och organisationsformer. Gör kollegiala läraryrket mer attraktivt, framförallt på skolor i utsatta områden. Lärare och elever behöver arbetsro i skolan. Därför behövs vuxna i klassrummen, till exempel genom att möjliggöra tvålärarsystem i kommunens skolor. Personalen i förskola och skola ska ha goda möjligheter för kompetensutveckling i olika pedagogiska inriktningar, bland annat genom kollegialt lärande. De skolor som har störst utmaningar ska attrahera de allra bästa lärarna. därför vill vi satsa extra kompetensutveckling riktat till personal på utsatta skolor. Obehöriga lärare ska erbjudas att läsa in sin behörighet under en del av arbetstiden. Vi vill sätta in extra resurser för att höja meritvärdet i skolenheter, som har störst behov. Höja skolresultaten i utsatta områden. Barn i socioekonomiska områden har rätt till lika god utbildning som andra barn. Det är viktigt att skolor i dessa områden kan attrahera lärare med hög kompetens. För att locka lärare måste arbetssituationen förbättras genom tex tvålärarsystem i klassrummet samt introducera fler yrkeskategorier såsom till exempel socialpedagoger.

4.1.1 MÅL: Vänersborg skall öka fortbildningen av kommunens skolpersonal.

4.1.2 MÅL: Skolornas svaga områden ska stärkas genom planerade satsningar

4.2 Vänersborgs kommun ska ligga i framkant när det gäller nya lärande- och organisationsformer.

Vi vill pröva senare skolstart på morgnarna för högstadie- och gymnasium, läxfri skola (alternativ till traditionella läxor), fler intraprenader och pilotskola med miljö- och friluftsskola. Ska utbildningen passa till enskilda individer behövs en stor verktygslåda med åtgärder. Vi vill stärka förskolans och skolans styrning och ledning för ökad målmedvetenhet. Att det finns en skolledning som har ett tydligt uppdrag genom att rektorns uppdrag ska utgå från en gemensamt upprättad beskrivning av skolenhetens situation och utmaningar. Dvs. svaga områden måste stärkas genom planerade åtgärder. Vi vill garantera kvaliteten i gymnasieskolan, grundskolan och förskolan genom tydliga satsningar på rekrytering, fortbildning med målet pedagogisk personal med rätt kompetens: Alla pedagoger ska ha en godkänd examen! Att det finns pedagogisk personal (lärarkår) som är yrkesutbildad efter det behov som motsvarar dagens samhälle. Det betyder dels en ämnesbehörighet, dels metodisk kompetens, dels en social kompetens (att förstå eleven men också förmågan att lösa konflikter).

4.2.1 MÅL: Vi vill uppmuntra till att pröva flexibla skoltider i högstadium och gymnasium

4.2.2 MÅL: Fler yrkeskategorier i skolan skall vara en del i barnens vardag/skoldag.

4.3 Fler vuxna i skolan

Vi vill se fler vuxna i skolan genom att använda fler yrkeskategorier. Barn behöver mångfald av förebilder och lärare för att få möjlighet att fokusera på sin uppgift. Därför Behövs fler yrkeskategorier i skolan som blir en del i barnens vardag/skoldag. Till exempel kan socialpedagoger och liknande göra stora insatser. Skolresultaten i Vänersborg är inte i nationell toppklass. Detta vill vi ändra på genom att öka vuxennärvaron i skolan, aktiv/uppsökande verksamhet för att tidigt stoppa mobbing och inrätta dialog med föräldrar (Elev/föräldra-coach som kan lotsa både elever och föräldrar rätt) gärna i samverkan med organisationer, föreningar m.fl. som redan finns inom skolområdet.

4.3.1 MÅL: Minska antalet barn i barngrupperna i förskolan. Låta barnen bli tryggare i egen takt

4.3.2 MÅL: Vänersborg skall införa ett system med två vuxna i klassrummet (varav 1 behörig lärare).

4.4 Främja utomhuspedagogik och gröna skolgårdar.

För att alla elever ska få tillgång till utomhuspedagogik ska naturskolans arbete med att kompetensutveckla pedagoger stärkas. Förskolor och skolor ska ha tillgång till gröna skolgårdar och orörd natur inom rimligt gångavstånd. Vi vill verka för att barn i förskolan och skolan får naturupplevelser på schemat. Detta genom schemalagd utomhuspedagogik inlagt. Vi vill även inspirera till hållbar livsstil. Alla barn och unga ska få utbildning kring klimat och miljö i skolan, och det ska integreras i den vanliga undervisningen. Den kommunala gymnasieskolan ska erbjuda en utbildning i global hållbarhet. Alla kommunens förskolor och skolor ska vara grön-flagg certifierade.

4.4.1 MÅL: investera i grönare skolgårdsmiljöer för att främja lek och rörelse samt utomhuspedagogik.

4.4.2 MÅL: Gymnasieskolan ska utöka utbildning i global hållbarhet.

5. Jämställdhet

I ett jämställt Vänersborg har alla människor oavsett könsidentitet lika rättigheter, villkor, möjligheter och makt att själva forma sina liv och bidra till samhällets utveckling. Jämställdhet är ett mål i sig men samtidigt en förutsättning för en hållbar och fredlig utveckling, både lokalt och globalt.

Jämställdhet är en fråga om mänskliga rättigheter och livskvalitet. Alla människor ska ha samma möjligheter att kunna förverkliga sina drömmar. Samhället måste jämna ut fördelningen av makt och inflytande. Kvinnors ekonomiska självständighet behöver öka. Män ska ta samma ansvar som kvinnor för hemarbetet. Först när alla erbjuds vård och omsorg på lika villkor uppnås jämställda förutsättningar för en god hälsa. Alla människor oavsett könsidentitet ska ha samma rätt och möjlighet till kroppslig integritet. Mäns våld mot kvinnor måste upphöra.

Jämställdhet mellan könen skapar fler värden för samhället. Det bidrar till fler innovationer. Kompetensförsörjningen underlättas när inte bara det ena könet väljer ett visst yrke. I skolor där man satsar på jämställdhet blir miljön i klassrummen lugnare och det höjer skolresultaten. Kvinnor visar större miljö- och klimathänsyn än män och behöver få större makt och inflytande i samhället för att en hållbar utveckling ska nås.

Vi har fortfarande en lång väg kvar till jämställdhet, både globalt och lokalt. Jämställdhetsarbetet i Vänersborg behöver vara levande på alla arenor. Kommunen som arbetsgivare ska erbjuda lika lön för lika arbete och ge alla anställda samma arbetsvillkor och likvärdig arbetsmiljö.

Barn och unga ska inte fostras in i begränsande könsnormer. Där har förskolan och skolan en avgörande roll. Män och kvinnor ska erbjudas kommunal service på lika villkor.

I allt från utbildning till äldreomsorg och stöd till personer med funktionsnedsättning.

När kommunen gör offentliga upphandlingar ska krav på jämställdhet ställas. All samhällsplanering ska vara jämställd så att trafik, bostäder och det offentliga rummet ger samma förutsättningar för alla oavsett könsidentitet. Kommunala investeringar, bidrag och ekonomiskt stöd ska fördelas rättvist till alla människor oavsett könsidentitet. Personer som är utsatta för våld ska erbjudas omsorg och en trygg väg ut ur destruktiva relationer. Skolan och arbetslivet ska ha nolltolerans för sexuella trakasserier. Näringslivet ska bli mer jämställt genom ökat kvinnligt företagande och större inflytande för kvinnor i företagsledningar och styrelser.

Skolan och andra kommunala verksamheter som möter unga behöver ta ett större ansvar för att motverka stereotypa könsroller. En positiv mansroll som tar avstånd från machonormen är viktig för att förebygga våld såväl i nära relationer som i samhället i stort.

Miljöpartiet de gröna i Vänersborg vill:

5.1 Utmana stereotypa könsroller i skola och förskola.

Barnens lekmiljöer ska vara jämställda både på förskolor, skolor och offentliga lekplatser. I alla skolor och förskolor ska kommunen göra utvecklingsarbete kring normer och könsroller. Alla medarbetare ska få kompetensutveckling kring normkritik och genuspedagogik. Kommunen ska även aktivt arbeta för normbrytande yrkesval i högstadiet och på gymnasiet. Gärna i samarbete med universitet och näringsliv. Skolan och andra verksamheter som möter unga ska ta ett större ansvar för att motverka stereotypa könsroller.

5.1.1 MÅL: Alla medarbetare ska få kompetensutveckling kring normkritik och genuspedagogik.

5.1.2 MÅL: Barnens lekmiljöer ska vara jämställda både på förskolor, skolor och offentliga lekplatser.

5.2 Göra skolan till en trygg och inkluderande plats

genom att aktivt arbeta förebyggande mot våld, diskriminering och sexuella trakasserier. Vi vill ha fler genuspedagoger i skolan och tillgång till HBTQI kompetent personal på varje förskola och skola. God utformning av skolgårdar och trygghetsteam.

5.2.1 MÅL: Alla skolor ska ha genuspedagog och tillgång till HBTQI kompetent personal.

5.2.2 MÅL: Alla skolor ska ha ett trygghetsteam

5.3 Bidra till jämställd näringslivsutveckling

Kvinnors entreprenörskap och företagande ska vara central roll i fråga om näringslivsutveckling. Alla bidrag och stöd från kommunen ska vara villkorade ur jämställdhetsperspektiv och tydligt bidra till kvinnors företagande.

5.3.1 MÅL: Alla bidrag och stöd från kommunen ska vara utformade ur jämställdhetsperspektiv.

5.4 Offentliga toaletter ska vara tillgängliga för alla,

därför bör toaletter finnas vid motionsspår och lekplatser i syfte att förbättra tillgången. Fler toaletter ska bli offentliga och öppnas upp för turister och Vänersborgare genom samverkan med affärsidkare.

5.4.1 MÅL: Det ska finnas offentlig toalett vid varje lekplats, idrotts- och motionsspår.

5.5 Vänersborg måste arbeta mer aktivt för ett jämställt, rättvist och inkluderande samhälle

(såsom nämnder och andra offentliga sammanhang). Detta kan göras genom så kallade mötesobservatörer som till exempel identifierar härskartekniker, dialog kring jämställdhets och mångfaldsfrågor samt uppmärksammande av goda förebilder (jämförande TTELAs "vardags-hjälte-pris"). Kommunen ska se över lönesättningen gällande tjänstemännens löneskillnader. Det är inte rimligt att manliga och kvinnliga tjänstemän har stort lönegap sinsemellan.

5.5.1 MÅL: Vi vill höja lönerna för dem som har lägst betalt i kommunen.

5.5.2 MÅL: Införa mötesobservatörer som identifierar härskartekniker och som för dialog kring jämställdhets och mångfaldsfrågor.

6. Rent vatten och sanitet för alla

Vatten är en grundförutsättning för allt levande på jorden. Vatten behövs i livsmedelsproduktion och energiproduktion. Utan vatten finns ingen hållbar utveckling. Brist på vatten kan leda till svåra livsförhållanden och konflikter. Brist på sanitet är ett stort problem globalt, men kan också vara ett lokalt problem. Tillgången till vatten och sanitet är en grundläggande fråga om jämlikhet och jämställdhet.

Sverige har genom historien haft god tillgång till rent vatten. Många har uppfattningen att vattnet aldrig kan ta slut. Men allt vatten ingår i ett globalt kretslopp där förorenad luft och nedsmutsade hav sprider problemen över gränserna. Klimatförändringarna leder till både vattenbrist, skyfall och översvämningar. Brist på rent vatten skapar stora problem för privatpersoner, offentliga verksamheter och näringsliv. Därför behövs ett medvetet arbete, med ett tydligt framtidsperspektiv, i alla frågor som handlar om vatten och hur det används.

Tillgången på dricksvatten i Vänersborg kommun har hotats av sjunkande grundvattennivåer. Det visar hur viktigt det är att se vatten som den ändliga resurs det är, i ett kretslopp som vi måste vara rädda om. Kommunen behöver utveckla metoder och lösningar för att säkra vattentillgången, nu och framåt.

Kommunen behöver arbeta med att restaurera ekosystemens vattenhållande förmåga. Återställda våtmarker och mycket grönstruktur i staden skapar ytor som kan lagra vatten vid nederbörd.

Hela samhället behöver arbeta för att vatten inte förorenas. Det krävs ett starkt skydd av både Vänern och våra mindre sjöar. När vatten har blivit förorenat av olika anledningar behövs effektiva metoder för att rena det.

Vi människor kan inte slösa med dricksvattnet på det sätt som vi gör idag. I våra bostäder och verksamheter behöver nya system utvecklas för användning av vatten. Man kan tänka sig nya kretslopp som skiljer på dagvatten, dricksvatten och orenat hushållsvatten.

Utbyggnad och underhåll av kommunala anläggningar för vatten och avlopp (VA) måste hålla tillräckligt hög takt för att undvika onödigt spill eller ineffektiva avlopp. I kommunen behövs ett aktivt arbete för att säkra fler källor till rent vatten. Till exempel fånga upp och samla in dagvatten vid häftiga regn, och spara det i torrperioder.

Miljöpartiet de gröna i Vänersborg vill:

6.1 Minska föroreningar samt förbättra reningen av vatten.

Kommunen ska arbeta förebyggande för att minska föroreningar i vatten mot privatpersoner och näringsliv. Vänersborgs reningsverk ska ligga i framkant när det gäller utveckling av ny renings-teknik. Befintlig vatten- och avloppsanläggning ska renoveras för att miljösäkra befintlig anläggning (bland annat ska orenat spillvatten inte ut i våra vattendrag eller sjöar). Vänersborg ska anpassa ledningssystemet för klimatförändringarna, så att det kan hantera olika flöden. I syfte att kostnadseffektivt minska utsläppen från små avlopp har regeringen tillsatt en utredning som bland annat ska föreslå alternativ till den kommunala skyldigheten att ordna allmänna vattentjänster i större sammanhang. Alternativ som bör undersökas är möjligheten för kommunerna att besluta om så kallad va-samverkan och möjligheten att i större utsträckning ge utrymme för enskilda alternativ när dessa kan godtas med hänsyn till skyddet för människors hälsa och miljö och om en sådan lösning är förenlig med intresset av en god hushållning med naturresurser. En utgångspunkt är att det ska vara enkelt för den enskilda fastighetsägaren att göra rätt utifrån lokala förutsättningar. Vi (MP) ska INTE tvinga in människor i något de inte vill ha. Fastighetsägaren har en skyldighet enligt MB (Miljöbalken) att ha godkänt avlopp.

6.1.1 MÅL: Vänersborgs kommun ska aktivt arbeta för att använda ny teknologi för att minska utsläppen av läkemedel och mikroplaster.

6.1.2 MÅL: Kommunen ska öka takten av underhållet av vatten och avloppsledningar

6.1.3 MÅL: Att Vänersborgs kommun inte beslutar om VA-verksamhetsområden ute på landsbygd utan att i stället utreda möjligheter för fastighetsägare (privatpersoner) att ansluta sig på frivillig basis.

6.2 Säkra tillgången till vatten

Vi vill verka för ett hållbart vattensystem genom att arbeta med konkreta åtgärder. Vi vill initiera samt prova olika lösningar för att inte använda dricksvatten för att spola toaletter.

6.2.1 MÅL: införa en trappat kubikmeter-avgift för vatten (inkluderat även reningen i avloppsverket) kan vara ett bra sätt att minska konsumtionen av vatten. Avgiften (med individuell mätning) skulle däremot kunna vara progressiv, det vill säga olika beroende på hur mycket man förbrukar.

6.2.2 MÅL: Kommunen ska verka för att spara dricksvatten genom information till befolkning och näringsliv.

6.2.3 MÅL: Kommunen skall arbeta för att utvärdera och möjliggöra nya tekniker för att separera dricksvatten från sanitetsvatten samt återcirkulera vatten.

6.3 Ta hand om dagvatten effektivt.

Dagvattensystemet utsätts för påfrestningar vid extrema väderförhållanden. Häftiga regn gör att dagvattensystemet dels svämmas över, dels får ta emot oönskade ämnen som följer med vid stora flöden. Dagvattensystemet ska byggas så att det kan hantera effekterna av klimatförändringarna. Genom att bygga dammar kan mikroplaster samlas upp från större vägar och konstgräsplaner, vilket förhindrar att de kommer ut i vattnets kretslopp.

6.3.1 MÅL: Kommunen skall fortsatt utveckla dagvattenpolicy's och dagvattenplaner för att minska effekterna av ett förändrat klimat.

7. Hållbar energi för alla

7 AFFORDABLE AND
CLEAN ENERGY

Alla människor bör ha tillgång till tillförlitlig och förnyelsebar energi till en överkomlig kostnad. Det är avgörande för att kunna minska skadliga utsläpp och få bukt med klimatförändringarna. Tillgänglig, förnyelsebar energi är också en grund för fred och självständighet. Konflikter kring energikällor är vanliga.

En stor andel av de ökade utsläppen av växthusgaser kommer från utvinning, omvandling och användning av fossil energi. Fossil energi, det vill säga energikällor som inte går att förnya, utgör nästan 80 procent av den totala, globala energitillförseln. Inom Vänersborg kommun behöver vi arbeta kraftfullt med omställningen till ett mer hållbart energisystem. En stor del av de resurser som används i Västra götalandetsregionen kommer fortfarande från fossila och ändliga källor. Det gäller både energi, drivmedel och material.

En större andel lokal energiförsörjning gör samhället mindre sårbart eftersom det ger motståndskraft mot avbrott i energiförsörjningen. Det är också en fråga om självständighet – att inte skapa beroenden och konflikter som är kopplade till tillgången på energi. Inom Vänersborgs kommun bör vi arbeta för att inte vara sårbar för energiavbrott (el och värme), och för att säkerställa livsmedelsförsörjning, vattenförsörjning och viktiga samhällsfunktioner.

Vänersborgs kommun kan aktivt medverka i omställningen till mer förnyelsebara energikällor. Hur Vänersborg kommun agerar kan påverka marknader och leverantörer till att snabbare utveckla och leverera nya, hållbara energilösningar. Vi vill skärpa kraven vid kommunala upphandlingar. Så att kommunen bidrar till att skapa en marknad för omställning.

När kommunen upphandlar varor och tjänster ska det göras med medvetenhet om hur olika

materialval påverkar miljö och klimat. Transportsektorn står för en stor andel av utsläppen. Den bör ställa om till smarta logistiklösningar och alternativa drivmedel. Här kan kommunen gå före med hållbara val. Både i egen verksamhet och i upphandlingar.

Som stor fastighetsägare och fastighetsförvaltare kan kommunen påverka ny- och ombyggnation i en mer hållbar riktning. När kommunen handlar upp byggnation ska krav ställas på att alla byggnader och anläggningar tillför ny energi, inte bara förbrukar energi.

När invånarna i Vänersborgs kommun får stöd i att göra rätt val kan omställningen till förnyelsebar energi gå fortare. Det ska vara lätt att göra rätt. Kommunen kan bidra med kompetens för att stötta invånarna och näringslivet. Det gäller både att minska energianvändningen och att hitta nya energikällor i vardagen, som till exempel solkraft.

Miljöpartiet de gröna i Vänersborg vill:

7.1 Vänersborg behöver ett eget energibolag!

Vi vill utreda om det finns möjlighet för lokal energiproduktion inom kommunen, genom tex eget energibolag, där även tex olika fastigheter kan producera gemensam energi. Detta ger rådighet över vilka energislag som kommunen satsar på. Vi vill minska sårbarheten i samhället genom att kommunen ska arbeta för självförsörjning av energi, i samarbete med regionen och grannkommuner. Kommunen ska arbeta med resiliensanalys, dvs. en kartläggning av sårbarhet och motståndskraft. kommunen bör undersöka ifall det är möjligt med eget energibolag för att arbeta med hållbara energier.

7.1.1 MÅL: Vänersborgs kommun ska arbeta för att få rådighet över sin energiförbrukning genom att till exempel bilda ett eget energibolag.

7.2 Öka den lokala produktionen av förnybar energi.

Allt som byggs i kommunen ska tillföra energi. När staden detaljplaneras ska det göras utifrån optimal solcellsproduktion. Väggar och tak i staden ska nyttjas för produktion av sol-el och kommunen ska gå före och installera solceller på alla byggnader. Kommunen ska bygga en egen solcellspark i samverkan med näringslivet. kommunen ska arbeta för att den förnybara energiproduktionen på sikt ska tillgodose kommunens hela energibehov. Kommunen ska arbeta systematiskt för att minska energiåtgången i alla kommunala fastigheter och anläggningar med tydliga mätbara mål och regelbunden uppföljning. Genom rådgivning, tydliga byggnormer och uppgraderade anläggningar ska effektiv energianvändning uppnås hos kommunen, medborgare och näringsliv. Vi vill montera solceller på Vänersborgsbostädernas och kommunens alla fastigheter liksom solpaneler på lämpliga byggnader vid sportcentrum.

7.2.1 MÅL: Allt som byggs i kommunens regi ska bidra till kommunens energiförsörjning.

7.2.2 MÅL: kommunen ska arbeta för att den förnybara energiproduktionen på sikt ska öka

7.2.3 MÅL: Kommunen skall arbeta för att få fler vindkraftverk i kommunen.

7.3 Tillgängliggöra hållbara drivmedel.

Kommunen behöver säkra och utveckla hållbara drivmedel till exempel biogas och HVO. Det ska finnas utbyggda möjligheter att ladda elfordon, gärna med ekonomiska fördelar mot fossila drivmedel. En kommunal pool av elfordon gör det möjligt att köra hållbart utan att behöva investera i egna fordon.

7.3.1 MÅL: Vänersborg skall skyndsamt ta fram en strategi för laddinfrastruktur samt arbetar aktivt för utbyggnad av laddinfrastruktur.

7.3.2 MÅL: Kommunen ska säkerställa att endast använda fossilfria drivmedel i sin verksamhet (senast 2025).

7.4 Främja och stödja omställningen till förnybar energi.

Vänersborg antog en klimatstrategi i juni 2021. Det strategiska miljöarbetet och kompetensen på miljöområdet inom kommunala verksamheter ska stärkas. Varor och tjänster som levereras till kommunen ska vara klimatneutrala 2030. Då Vänersborg ligger strategiskt i ett jordbrukslandskap borde bio-råvara användas för olika ändamål (energi, biobränslen, fiberråvara, proteinfoder mm). Många lantbrukare skulle säkert välkomna en större infrastruktur som dessutom är cirkulär och sätter naturen i första rummet.

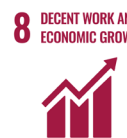
7.4.1 MÅL: Kommuns skall arbeta för att varor och tjänster som levereras till kommunen ska vara klimatneutrala.

7.4.2 MÅL: Kommunen skall öka rådgivningen till privatpersoner och småföretag för hållbar energiomställning.

7.4.3 MÅL: Kommunen skall stödja ökat användandet av bioråvara för företag.

7.4.4 MÅL: Kommunens näringslivsenhet ska stödja företag att arbeta med hållbarhet, tex söka pengar (exempelvis industri klivet), lobbyverksamhet att öka intresset för klimatneutrala produkter och tjänster.

8. Anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt

Ett gott arbetsliv och ett bra näringslivsklimat skapar förutsättningar för fler arbetstillfällen och låg arbetslöshet. Att människors kompetens matchar arbetsgivarnas behov är en förutsättning för välfärden i Vänersborg. Ekonomisk utveckling är ett medel för att öka människors livskvalitet, men all tillväxt måste ske inom ramen för de gränser som naturen sätter. Att ha en försörjning är viktigt för människors egenmakt och social inkludering. Därför ska ingen diskrimineras på Vänersborgs arbetsmarknad.

Alla människor bidrar till samhället genom arbete, efter sina egna förutsättningar. Att människor har arbete är viktigt för livskvalitet och ekonomi, och en avgörande förutsättning för att barn får en god uppväxtmiljö. Att främja företagande, entreprenörskap, ökad sysselsättning och goda arbetsvillkor är viktigt för en ekonomiskt hållbar utveckling.

Alla ska ha goda möjligheter att utvecklas, känna sig trygga och bli respekterade på arbetet. Oavsett kön, ålder eller bakgrund. En stor del av livet tillbringas på arbetet, och det påverkar livskvaliteten. Människor behöver ha en hälsosam balans mellan arbete och fritid. Det är viktigt att alla arbetstagare har inflytande över både arbetets innehåll och arbetstiden.

Vänersborg kommun ska ha höga ambitioner som arbetsgivare. Det är avgörande för att kunna rekrytera och behålla medarbetare, och att ha kvalitet i verksamheten. Ingen ska diskrimineras när det gäller lön, anställningsformer eller karriärmöjligheter. Arbetsmiljön ska vara trygg och säker i Vänersborg kommun, och helt fri från sexuella trakasserier. Motsvarande krav på arbetsmiljö och arbetsvillkor ska ställas vid all upphandling.

Det är svårt att få tag på ny personal med rätt kompetens, både i näringslivet och i kommunens egen verksamhet. Samtidigt finns en hög arbetslöshet bland unga och människor med utländsk bakgrund. De har svårt att ta sig in på arbetsmarknaden. Vänersborg kommun ska arbeta intensivt för att få sitt behov av kompetens tillgodosett och att människor kommer i arbete.

De långa sjukskrivningarna har ökat bland kommunens medarbetare. Ett tecken på stress och psykisk ohälsa. En viktig åtgärd för ett hållbart liv är en reform med sänkt arbetstid, för att växla materiell konsumtion mot mer tid. Målet är 35 timmars arbetsvecka.

Den ekonomiska utvecklingen i Vänersborg är ett medel för att öka människors livskvalitet. Som den ekonomiska tillväxten ser ut idag är den inte långsiktigt hållbar, eftersom den utarmar jordens resurser. Utvecklingen av Vänersborgs näringsliv bygger till stor del på ökad konsumtion och ökade transporter vilket inte är hållbart. Kommunen möjliggör exploatering och användning av jordbruksmark för verksamheter som skapar relativt få arbetstillfällen. Entreprenörskap och innovationer bör främjas, med fokus på social och ekologisk hållbarhet. Vi vill ha fler, gröna jobb i Vänersborg! Den sociala ekonomin (verksamheter med samhällsnytta, inte vinst, som ändamål) behöver växa i Vänersborg.

Företagarna ska vara trygga i att energieffektivisering och miljöanpassning lönar sig. Fler företag ska starta och växa inom miljöteknik och gröna näringar. Kommunens in- och utlåning av pengar ska ha tydlig hållbarhetsprofil och bidra till en hållbar omställning både lokalt och globalt.

Miljöpartiet de gröna i Vänersborg vill:

8.1 Ta större upphandlingsansvar

Vi vill att Vänersborg skall ta större upphandlingsansvar av livsmedel genom att ställa krav på närproducerade, ekologiska råvaror, god djurhållning. Små lokala företag inom livsmedelsproduktion kan stötts genom fler och mindre upphandlingar till kommunal verksamhet.

8.1.1 MÅL: Vid upphandlingar till kommunal verksamhet skall man ha tydliga hållbarhetskriterier.

8.2 Göra Vänersborgs kommun till ett föredöme som arbetsgivare.

Kompetensförsörjningen ska tryggas genom att kommunen ska arbeta med långsiktig bemaningsstrategi. Kommunen ska särskilt arbeta med ökad mångfald och jämställdhet och mot diskriminering. Chefer ska få bättre förutsättningar för närvarande ledarskap, genom att leda färre. flerkulturell kompetens ska tas tillvara inom kommunen i chefs- och ledarskapsutveckling. Vi vill förbättra kvinnors arbetsmiljö och arbetsvillkor. Alla ska oavsett könsidentitet ha samma förutsättningar för en bra arbetsmiljö. Alla osakliga och oönskade löneskillnader ska försvinna inom kommunen. Jämställdhetskrav ska ställas både på leverantörer och producenter vid offentlig upphandling, även de kommunala bolagens. Manliga medarbetare ska uppmuntras att ta större andel av föräldraledighet och dagar för vård av sjukt barn.

8.2.1 MÅL: Tillskapa praktikplatser i alla kommunförvaltningar hela året

8.2.2 MÅL: Erfarenhetsutbyte kring ledarskap med kommunen och lokala företag ska förbättras genom återkommande träffar.

8.2.3 MÅL: Höj lönerna för dem som tjänar minst i kommunen.

8.3 Vi vill skapa fler arbetstillfällen

Vi vill skapa fler arbetstillfällen inom kommunen för personer med funktionsnedsättning. Vi vill stötta företagande för människor som står långt från arbetsmarknaden genom att skapa förutsättningar för att de ska växa och utvecklas. Kommunen, tillsammans med arbetsmarknaden, ska finna lösningar för individer utanför arbetsmarknaden att praktisera, arbeta genom att erbjuda fördelaktiga instegsjobb. instegsjobb kan även vara en resurs på skolan, frukostvärdinna inom äldreomsorgen, reparationsverkstad för återbruk, återvinning osv.

8.3.1 MÅL: Kommunen ska skapa individanpassade instegsjobb för dem som står utanför arbetsmarknaden.

8.3.2 MÅL: Inrätta fler sommarjobb för ungdomar i kommunens olika förvaltningar samt ta hjälp av näringslivet genom ekonomiskt stöd till alla unga som vill jobba.

8.3.3 MÅL: Vänersborg skall möjliggöra språkundervisning i samband med arbetspraktik och yrkesutbildningar.

8.3.4 MÅL: öka antalet anställda och praktikplatser inom äldreomsorgen för nya på arbetsmarknaden.

8.3.5 MÅL: Koppla ihop SFI med yrkespraktik, möjliggöra deltidsarbete med SFI

8.4 Stötta och främja hållbar handel.

Val av hållbara butiker, restauranger ska uppmuntras genom tillgänglig information på kommunens hemsida. När människor väljer att handla på externa handelsområden ska det finnas goda bussförbindelser och en utbyggd cykelinfrastruktur. E-handel ska uppmuntras med bättre logistiklösningar.

8.4.1 MÅL: goda bussförbindelser samt cykelinfrastruktur mellan centrum och handelsområde utanför.

8.4.2 MÅL: Förbättra informationen på kommunens hemsida om vilka butiker, restauranger samt företag som aktivt arbetar/erbjuder "hållbarhet"!

9. Hållbar industri, innovationer och infrastruktur

Omställningen till ett hållbart samhälle kommer till stor del att ske i näringslivet. Näringslivet i Vänersborg ska vara socialt och miljömässigt hållbart, och göra det möjligt för människor att förverkliga sina idéer. Vänersborg ska i högre grad bli en kommun som främjar innovationer och kreativa entreprenörer.

I ett framtida Vänersborg bidrar näringslivet med produkter och tjänster som tar oss närmare de globala hållbarhetsmålen. För att nå dit behöver Vänersborg ta flera viktiga steg. Till exempel investera i en väl fungerande, hållbar infrastruktur som främjar en positiv ekonomisk utveckling. Industrier ska anpassas för att göra dem hållbara, med effektivare resursanvändning. Dessutom ska fler miljövänliga tekniker och industriprocesser utvecklas. Företagarna är trygga i att energieffektivisering och miljöanpassning lönar sig. Företag där kommunen är hel- eller delägare är föredömen, både socialt och miljömässigt.

Smart planering av samhället minskar behovet av transporter. Det kan handla om väl utbyggd infrastruktur för digital kommunikation, bra förutsättningar för distansarbete och klimatsmarta logistiksystem. De transporter som ändå behöver utföras görs med trafikslag, fordon och drivmedel med minsta miljöpåverkan. Kommunen väljer bort investeringar som ökar privatbilism och lastbilstrafik, till förmån för ökade järnvägstransporter och kollektivtrafik.

Ett ansvarstagande och kreativt näringsliv och entreprenörskap är viktigt för att utveckla den lokala ekonomin och möta de utmaningar som världen står inför. Vänersborg behöver fler arbetstillfällen i kunskapsintensiva företag, organisationer och branscher. Det är jobb som kan lokaliseras i centrala lägen, på

ytter som redan är exploaterade och där befintlig infrastruktur kan användas. Arbetsmarknaden inom kreativa näringar växer i Vänersborg och har stor potential. Små och medelstora företag inom branscher som kultur, IT, kommunikation och utbildning står för allt fler arbetstillfällen. Kommunen bör särskilt inrikta sitt etableringsarbete mot sådana företag, organisationer och branscher. Vi vill också främja sociala innovationer och nya företagsformer, exempelvis företagskooperativ.

De gröna näringarna och den lokala livsmedelsproduktionen ska ha en stark tillväxt. Det bidrar till en hållbar utveckling på landsbygden. Kommunens energi- och livsmedelsförsörjning är mycket sårbar. En utbyggd lokal energi- och livsmedelsproduktion motverkar sårbarheten.

Människors kreativitet och vilja att bidra till samhället ska ha stort utrymme. Det är ofta hos eldsjälar och små företag som nya idéer och lösningar växer fram. Vi vill stärka möjligheterna för människor med goda idéer att starta och driva företag.

Miljöpartiet de gröna i Vänersborg vill:

9.1 Kommunen ska ta större ansvar för hållbarhet inom upphandling

När kommunen ska handla ska varor och tjänster vara klimatsmarta och krav ställas på socialt ansvarstagande. Kommunen ska inte använda skadliga ämnen och produkter utan främja innovation för att driva fram hållbara lösningar, där alla aktörer kan se potential. Genom att utveckla innovationsupphandling kan kommunen påverka marknaden att utveckla hållbara produkter som är bättre för klimat, människa och natur. Upphandlingen ska även tydligt minska miljöpåverkan och därigenom öka konkurrenskraften för hållbara och ekologiska företag. Vi vill även utveckla och stärka den sociala ekonomin genom att erbjuda partnerskap med kommunen (tex Röda Korset).

9.1.1 Mål: Kommunen ska välja trä från hållbart skogsbruk

9.1.2 MÅL: Kommunala upphandlingar ska främja lokala sociala innovationer och ha som krav att upphandla miljöanpassade produkter och tjänster. När kommunen upphandlar ska små och medelstora lokala företag ha en chans att lämna anbud.

9.1.3 MÅL: Utveckla och stärka den sociala ekonomin genom att erbjuda partnerskap med kommunen.

9.1.4 MÅL: Leveranser till kommunen ska vara förpackningsfria där det är lämpligt.

9.2 Bidra till grön omställning genom kommunens kapitalförvaltning.

De gröna obligationerna ska öka i omfattning och kravnivå. Alla aktörer inom innovationskedjan ska bidra till en social och ekologisk hållbarhet. För att bli en innovativ kommun med fokus på cirkulär ekonomi måste satsningen på holmen- området intensifieras. Att samla företag och industrier med olika typer av cirkulär ekonomi inom området har en strategisk fördel samt ger större konkurrenskraft.

Kommunen ska hjälpa utvecklingen av en ekonomi som hushåller med naturresurser genom att stötta näringslivsutveckling som fokuserar på de globala hållbarhetsmålen samt koppla ihop hållbara företag med varandra genom att skapa ett centrum för företag med hållbara tjänster och produkter.

9.2.1 MÅL: Alla avtal som kommunen ingår ska omfattas av miljö- och hållbarhetskrav.

9.2.2 MÅL: Kommunens kapital ska bara placeras så att investeringar bidrar till målet agenda 2030.

9.2.3 MÅL: kommunens egna verksamheter ska identifiera, möjliggöra och skapa förutsättningar för en omställning till cirkulär ekonomi.

9.2.4 MÅL: Satsa på innovation i Holmen området genom att samla företag och industrier med olika typer av cirkulär ekonomi inom området har en strategisk fördel samt ger större konkurrenskraft.

9.3 Vi vill förenkla företagandet.

vi vill förenkla småföretagande genom att förenkla kontakterna med kommunen. utveckling av ett företagscentrum för landsbygd/stad ska fortgå där fokus ska ligga på hållbarhet samt generationsskiften bland småföretagare. Ge möjlighet för goda idéer att växa genom innovationscentrum för hållbarhet/ekologisk produkter och tjänster, kommunen ska stötta goda idéer och projekt som leder till minskad klimatpåverkan. Vi vill utveckla och stimulera gröna näringar, ge företag, privatpersoner, föreningar, organisationer med flera förutsättningar för grön omställning.

9.3.1 MÅL: Utveckling av ett företagscentrum för landsbygd/stad

9.3.2 MÅL: Sänk etableringskostnader (som kommunen fakturerar) och andra likvärdiga kostnader för företag som vill konvertera till hållbar/ekologisk produktion samt nyetableringar inom hållbarhet.

9.3.3 MÅL: Alla gymnasieelever ska få kunskap om god entreprenörskap och skolans personal ska få ökad kompetens inom området. Aktiva entreprenörer ska få möjlighet att arbeta med gymnasieelever.

9.3.4 MÅL: ta fram en etableringsstrategi som särskilt gynnar gröna, kreativa näringar.

9.3.5 MÅL: Stötta och utveckla hållbar matproduktion genom att utveckla ett grönt centrum med kurser och utbildning i hållbart jordbruk.

9.3.6 MÅL: Hjälpa och ge stöd att söka pengar (exempelvis industri klivet), lobbyverksamhet att öka intresset för klimatneutrala produkter och tjänster.

9.3.7 MÅL: Rikta ett särskilt stöd för underrepresenterade grupper som vill starta eget bland annat unga, nysvenskar, kvinnor samt arbetslösa

9.4 Minskade utsläpp.

Att värna om Vänersborgarnas hälsa är det viktigt med aktivt arbete för att monitorera effekterna av utsläpp (luftföroreningar) samt att arbeta för minskade utsläpp av partiklar. VBG bör arbeta proaktivt för att minska hälsoeffekterna av partikelutsläpp.

9.4.1 MÅL: Vänersborgs kommun ska ha en aktiv dialog med industrin att minska deras CO2 samt partikelutsläpp.

9.4.2 MÅL: Kommunen ska vara Vargön Alloys behjälplig att ta fram en klimatneutral plan för att bli klimatneutrala till 2035.

9.4.3 MÅL: Val av hållbara butiker, restauranger ska uppmuntras genom tillgänglig information på kommunens hemsida

9.4.4 MÅL: Goda bussförbindelser och en utbyggd cykelinfrastruktur.

9.5 Klimatsmarta resor.

Alla resor och transporter måste bli klimatsmarta. Möjligheten att ladda elfordon ska öka i kommunen. Då fler och fler skaffar elcykel kommer fler cyklister från längre avstånd att cykelpendla in till centralorten i kommunen. Cykelvägarna ska se till att oskyddade trafikanter kan cykla säkert in till kommunens tätorter. MP är inte emot att folk använder bilen, men MP vill verka för olika resealternativ så att behovet av bilåkning minskar. Vi vill ge människor förutsättningar att förflytta sig hållbart.

9.5.1 MÅL: Ett koncept ska tas fram med prenumeration på hållbart resande ska prövas i ett bostadsområde, bilfritt boende, cykel- och bilpool, kollektivtrafik mm.

9.5.2 MÅL: Pendlarparkeringar ska inrättas där elcyklar och bilar kan laddas och pendlingsparkeringarna ska vara vid infarter till staden med tjänsteutbudet kollektivtrafik och cyklar.

9.5.3 MÅL: Bygga väderskyddade cykelparkeringar på strategiska platser i kommunen. Samt komplettera med solcellsdrivna cykelparkeringar där elcyklar kan parkera och laddas.

9.5.4 MÅL: Kommunen ska bygga ut cykelnätet (inklusive laddinfrastruktur för cyklar), gärna med hjälp av befintliga småvägar, från Brålanda till Vänersborg samt från Vänersnäs till Vänersborg.

9.5.5 MÅL: Anlägga cykelväg vid järnvägsbro över kanalen, längs stigen från älvbron till nordkroksvägen. Sätt upp infotavlor vid varje infart med cykelvägens sträckning. Varje cyklist som passerar gropbron, dalbobron, residensbron, älvbron räknas i realtid för att visa på potential och användande

9.5.6 MÅL: Att verka för en attraktiv kollektivtrafik med målet fri kollektivtrafik för skolbarn och börja med att erbjuda alla barn i årskurs 4-6 gratis busskort.

9.5.7 MÅL: öka andelen hållbar biltrafik i kommunen. Till 2030 ska 75% av kommunens resor göras med cykel, kollektivtrafik eller gång. Kommunen ska ta fram en strategi för hur fler ska förflytta sig i kommunen genom gång och cykel

9.5.8 MÅL: Vänersborg ska vara en ekologisk och hållbar turist- och evenemangsstad samt ekoturismen ska växa.

10. Minskad ojämlikhet

Jämlikhet gör varje människa fri att förverkliga sig själv och leva sitt liv som hen önskar utan att begränsas av samhällsstrukturer och maktförhållanden. Tillgången till resurser måste fördelas mer rättvist och alla människor ska ha möjligheter att delta i och påverka samhällsutvecklingen.

Jämlikhet innebär att alla ska åtnjuta lika rättigheter och möjligheter att utvecklas oavsett kön, etnicitet, religion, funktionsnedsättning, sexuell läggning, könsidentitet, könsuttryck eller ålder. Frågan om jämlikhet knyter an till alla politikområden. Bland annat utbildning, inkomst och möjligheter att påverka sitt liv och samhället. En politik för ökad jämlikhet måste identifiera och riva hinder för individen att uppnå sin potential. Ju tidigare i livet det sker desto större är chansen att kommunen förhindrar utanförskap och ekonomisk utsatthet.

Utbildning av god kvalitet är en nyckel till att bygga ett demokratiskt samhälle och att främja jämlikhet och jämställdhet. Därför måste skola och barnomsorg aktivt jämna ut orättvisa förutsättningar. Kommunen måste förbättra utsatta barns levnadsvillkor.

Att ha ett arbete att gå till ger både försörjning och socialt sammanhang åt individen. Oavsett om det rör sig om en anställning eller eget företagande är tillträde till arbetsmarknaden en av de viktigaste framgångsfaktorerna för inkludering i samhället. Kommunen måste satsa aktivt på jobbskapande åtgärder som yrkesutbildningar och socialt företagande för de som står längst från arbetsmarknaden. Ekonomisk utsatthet är en riskfaktor för barns hälsa och för deras resultat i grundskolan. Barn i ekonomiskt utsatta familjer har också sämre tillgång till fritidsaktiviteter. Det behövs ökade resurser till de sämst ställda familjerna för att ge alla barn trygghet och minska klyftorna. Oavsett vårdnadshavarnas ekonomiska

och sociala förutsättningar har alla barn rätt till likvärdiga möjligheter att utvecklas. Ekonomisk utsatthet ska inte gå i arv.

Ett viktigt långsiktigt arbete är också att bryta bostadssegregationen med en medveten bostadspolitik som blandar upplåtelse- och bostadsformer inom bostadsområdena. Resurs-svaga individer och familjer måste ges tillgång till överkomliga lägenheter av tillräcklig storlek. Alla barn som växer upp behöver möjlighet till enskildhet, studiero och god sömn.

Hinder för personer med olika funktionsvariationer att delta i samhället på alla nivåer ska rivas. Det är ett arbete som måste ske i alla kommunens verksamheter. Digitalisering ska öka individens tillgång till och delaktighet i samhället, oavsett funktionsvariation, ålder eller ekonomiska förutsättningar. Digitaliseringen ska inte exkludera eller diskriminera.

Miljöpartiet de gröna i Vänersborg vill:

10.1 Alla föreningar/organisationer ska behandlas likvärdigt.

Vi vill stötta föreningar och organisationer som arbetar integrationsfrämjande. Kommunen måste leva upp till sina åtaganden att ge stöd till föreningar för att inkludera barn med funktionsnedsättning i sina verksamheter, Äldre och andra utan IT-vana ska erbjudas stöd på bibliotek och servicecenter. Vi vill öka resurserna för anpassning och hjälpmedel som möjliggör för personer med funktionsnedsättning att vara delaktig i samhället. Skapa offentliga mötesplatser och lokaler för föreningar för att främja inkludering och tillit mellan människor. Skolan har ett ansvar att alla elever delar sin vardag med klasskompisar med olika bakgrund och med olika förutsättningar. Främja sociala företag.

10.1.1 MÅL: Kommunen ska främja sociala företag, tillskapa praktikplatser i alla kommunförvaltningar, öka antalet äldre inom äldreomsorgen.

10.2 Inkluderande kommun.

Kommunens evenemang och sammanträden ska både text och teckenspråkstolk och vara tillgänglig för alla oavsett funktion (dock efter behov). Vi vill att kv. Timjan skall vara en modern mötesplats för alla invånare. Vi vill satsa på nytt bibliotek i kv. Timjan, en modernare bibliotek för alla invånare.

10.2.1 MÅL: öka resurserna för anpassning och hjälpmedel som möjliggör för personer med funktionsnedsättning att vara delaktig i samhället.

10.2.2 MÅL: Ge stöd till föreningar för att inkludera barn med funktionsnedsättning i sina verksamheter

10.2.3 MÅL: Äldre och andra utan IT-vana ska erbjudas stöd på bibliotek och servicecenter. Utveckla kommunbiblioteken till moderna mötesplatser till exempel mellan äldre/nyanlända- för utbyte av IT kompetens som ökar äldres trygghet och autonomi genom IT-stöd.

10.2.4 MÅL: Vid nyrekryteringar ska kommunen öka sin kompetens genom att minska interna rekryteringen för att få in fler med nya perspektiv.

10.2.5 MÅL: Anställda i kommunen ska erbjudas att lägga några arbetstimmar på volontärarbete varje månad i föreningar som skapar möten.

10.2.6 MÅL: För att hjälpa inkludering av nyanlända ska kommunen stötta och samordna fadderfamiljer, samt erbjuda "lån av Vänersborgare" på biblioteket. Genom att föra ihop förskolor och studentboenden med äldreboenden kan ålders segregationen brytas så att möten skapas mellan generationerna.

10.2.7 MÅL: Alla skolor ska ha en allsidig elevsammansättning som speglar Vänersborgs invånare

10.3 Kulturfrämjande kommun.

Vi vill förbättra tillgången till kultur och fritidsaktiviteter för barn och unga. Stimulera alla barns deltagande i kultur- och fritidsaktiviteter.

10.3.1 MÅL: Mer kultur och skapande i skolan. Varje elev eller förskolebarn ska erbjudas minst en kulturupplevelse per termin.

10.3.2 MÅL: Vi vill verka för ett nytt kulturmiljöprogram (i kommunen)

10.3.3 MÅL: Främja möten med människor. Genom att bygga temalekplatser, skapa besöksmål och mötesplatser i flera stadsdelar.

11. Hållbara städer och samhällen

Över hela världen flyttar allt fler människor in till städerna. Vänersborg ska vara en miljövänlig, mänsklig och levande stad med livskvalitet och lika rättigheter för alla. Kommunen ska planera transporter, byggande och boende med långsiktighet och kretsloppstänkande. Alla ska ha samma möjlighet till ett gott liv, oavsett var vi föds eller bor.

Vi vill planera och bygga Vänersborg så att det underlättar olika människors vardag. Hållbar stadsutveckling bör särskilt ta hänsyn till kvinnors och flickors behov, men också till personer med funktionsnedsättning, barn, och äldre människor. En stad som är bra för barn är bra för alla.

Rättighetsperspektivet och rätten till bostad är en viktig fråga. Vi ska bygga Vänersborg varierat och blandat, och skapa social hållbarhet genom bland annat fler bostäder med lägre hyror, kollektivboenden och fler gemensamma ytor.

Allt som byggs i Vänersborg ska tillföra sociala värden och nya ekosystemtjänster. Parker och grönområden är bra exempel på det som kallas ekosystemtjänster. De bidrar inte bara till värdefull rekreation, utan renar också luft och vatten, reglerar temperatur, tar upp nederbörd och dämpar buller. Vi vill värna ekosystemtjänsterna i all stadsplanering och allt byggande.

Våra nyckelord är småskalighet och närproduktion när det gäller mat, energi och kretslopp. Stad och landsbygd är beroende av varandra. Det ska finnas goda möjligheter att leva och verka på landsbygden i Vänersborg kommun. Planering av nya områden ska i första hand ske på redan exploaterad mark. Byggandet ska göras yt-effektivt, klimatsmart, energi-effektivt och utan skadliga kemikalier. Produktiv åkermark ska värnas. Den är viktig för den

framtida livsmedelsförsörjningen. Matjorden ska skyddas från föroreningar som tungmetaller och mikroplaster.

Behovet av transporter ska minskas och det ska vara lätt för människor att mötas. Vi vill minska människors beroende av bilen genom att satsa på klimatsmarta transporter och ändra sättet kommunen stadsplanerar. När färre är beroende av bilen och fler resor sker med kollektivtrafik, cykel och till fots får Vänersborg renare luft, bättre hälsa, en mer attraktiv stad och nya möjligheter att resa på landsbygden.

I Vänersborg ska det alltid finnas plats för kreativitet. Kulturlivet ska vara fritt och tillgängligt, människor ska inkluderas och barn och unga ska ha möjligheter till en meningsfull fritid. Kulturarvsinstitutionerna ska bevaras och utvecklas för att fler medborgare ska få ta del av kommunens historia.

Det ska vara enkelt och roligt att leva hållbart i Vänersborg kommun. I utvecklingen av en hållbar stad är den kommunala organisationen viktig.

En grundbult i all planering är en bra dialog med medborgare och näringsliv. Olika aktörer ska samarbeta kring hållbart byggande och hållbar planering av till exempel bostäder, parker och torg, smarta transporter, effektiv återvinning och säkrare kemikaliehantering.

Digitaliseringen och delningsekonomin är viktiga verktyg för att möjliggöra en hållbar livsstil för alla Vänersborgare.

Miljöpartiet de gröna i Vänersborg vill:

11.1 Hjälpa näringslivet att miljöanpassa sin verksamhet.

Näringslivet ska ha ekonomiska incitament för ökad miljöhänsyn. Kommunen ska erbjuda näringslivet kvalificerad kompetens med rådgivning om miljö och hållbarhet. ett pilotprojekt ska utföras för att skapa ett hållbart industriområde där fokus ligger på energi, transporter, grönstruktur, materialflöden, gestaltning och mötesplatser. vi vill bilda ett kunskapsnav för hållbart byggande och stötta aktörer i hela kedjan i bygg-och fastighetsbranschen. De kommunala bolagen ska ha hållbarhetsplaner och kontinuerlig uppföljning av arbetet.

11.1.1 MÅL: Kommunen skall se över alla ägardirektiv för att främja långsiktig verksamhet och långsiktiga avkastningskrav.

11.2 Bygga hållbart samhälle.

Kommunen måste bygga fler och billigare hyresrätter samt ställa krav på hyresrätter av andra aktörer. Vi vill upplåta mark vid Vassbotten för att göra det möjligt att prova bostäder i husbåtar.

11.2.1 MÅL: Kommunen skall öka rådgivningen inför bygglovsfrågor, inklusive själv byggnation.

11.2.2 MÅL: Ta fram en strategi för hållbart byggande för fysisk planering.

11.2.3 MÅL: Klimatpåverkan (CO2-utsläpp) skall kompenseras vid byggnation i kommunen.

11.3 Kommunens framtida infrastruktur.

Vad gäller fysisk planering måste all planering utgå från att transporter via personbil inte ska behövas. Vi vill få fler att gå eller cykla. Kommunen ska på olika sätt uppmuntra till gång och cykling. Fler bilfria gator förbättrar stadsmiljön och ger mer plats åt människor. Vädskyddade cykelställ med trygga låsmöjligheter underlättar cykelparkering. kommunen ska fortsätta bygga ut cykelnätet, till och mellan tätorter/landsbygd. Vi vill förstärka nuvarande stationssamhällen - förtäta stationsnära lägen för en hållbar strategi.

11.3.1 MÅL: Bygga fler vädskyddade cykelparkeringar på strategiska platser i kommunen.

11.3.2 MÅL: Göra fler gator och torg bilfria.

11.3.3 MÅL: Erbjud kommunal mark för elbilspooler.

11.3.4 MÅL: Kommun skall arbeta aktivt för att säkra barn och ungdomars väg till och från skolan.

11.4 Utveckla social och hållbar stadsplanering.

När kommunen planerar byggprojekt som bostäder och infrastruktur ska social hållbarhet värderas och vägas in i planerna. Kulturplanering ska användas som princip i stadsplaneringen. Det innebär att stadsplaneringen ska föregås av lokal omvärldsanalys. Öka den biologiska mångfalden i den bebyggda miljön. Göra all samhällsplanering och kommunal service jämställd. Den kommunala verksamheten ska vara jämställdhetsintegrerad, både i förvaltningar och bolag. All samhälls- och stadsplanering ska genomsyras av ett jämställdhetsperspektiv, kommunens service ska vara likvärdig för alla kommunmedborgare oavsett könsidentitet. Könsuppdelad statistik ska alltid redovisas där det är möjligt för säkerställande av jämställdheten. Bygga överkomliga bostäder och minska trångboddhet. Boende är många gånger ett hushålls enskilt största utgift. Därför är det viktigt att kommunen bygger hyresrätter som boende, oavsett inkomst, har råd att bo i. Kommunen ska redan i översikts- och detaljplaneringen för nya bostadsområden ha fokus på olika boendeformer. Förtätning kan användas som metod för mer blandade boendeformer och ägandeformer i befintliga stadsdelar. Genom att se till att det finns större lägenheter till överkomliga hyror kan trångboddhet motverkas.

11.4.1 MÅL: Kommunen skall verka för att minst ett område ska vara hållbarhetscertifierad .

11.4.2 MÅL: Kommunen ska ändra i detaljplaner för att möjliggöra förtätningar genom att vi bygger hyresrätter i befintliga villaområden.

11.4.3 MÅL: Förändra parkering möjligheterna för att frigöra yta i stadsrummet.

- 11.4.4 MÅL: Skapa mer parkyta, för fler träd och grönska i fasader och tak i staden.
- 11.4.5 MÅL: Kommunen skall öka sin yta med ängsmark.
- 11.4.6 MÅL: när staden växer ska broar med plats för både växtlighet och gång och cykelbanor byggas över större vägar och andra hinder för att knyta samman områden.
- 11.4.7 MÅL: Konsekvensanalyser ska göras i planeringsstadiet av större projekt ur ett jämställdhetsperspektiv.

12. Hållbar konsumtion och produktion

För att ställa om till en grön ekonomi och för att nå en hållbar utveckling i Sverige och i Vänersborg krävs hållbara konsumtions- och produktionsmönster. Varor och tjänsters negativa påverkan på klimat, miljö och människors hälsa måste minska. Därför måste produktionen använda resurser effektivt, ta hänsyn till ekosystemtjänster och minska omgivningens påverkan från farliga kemikalier.

Omställning till en grön ekonomi innebär inte bara miljöfördelar utan även sociala och ekonomiska fördelar. Satsningar på hållbara konsumtions- och produktionsmönster ställer krav på innovation och en mer cirkulär ekonomi. Det resulterar i ökad konkurrenskraft, näringslivsutveckling, ökad sysselsättning och förbättrad hälsa. Dessa satsningar kräver en rad verktyg och åtgärder, på olika nivåer och genomförda av olika aktörer.

Många moderna konsumtionsvaror är tillverkade av ändliga resurser och ibland av skadliga ämnen. Tas de inte om hand på ett ansvarsfullt sätt ökar risken att både hamna i allvarlig råvarubrist och att smutsa ner planeten. Vänersborgarnas konsumtion ökar mer och mer för varje år. Det sliter hårt på naturresurserna. Om alla världens människor konsumerade likt oss kommer planetens resurser inte räcka till – de räcker inte ens till idag.

Idag är det svårt att göra rätt. Ofta kostar det mer, kräver stort egenansvar att läsa på och ställa krav för att välja den produkt eller tjänst som är bättre för miljön och klimatet. När någontet går sönder är det både dyrt och svårt att få någontet lagat. Tyvärr lönar det sig ofta att köpa nytt och slänga det som skulle kunna få nytt liv.

Nya förutsättningar för aktiv återvinning och återbruk av avfall måste skapas så att människor uppmuntras att laga det som är trasigt. Kreativt återbruk, så kallad "upcycling", ska uppmuntras. Det innebär att föremål får helt nya funktioner, istället för att sönderdelas och stöpas om. Därför behövs mötesplatser som erbjuder Vänersborgarna tillgång på verktyg eller kunskap de saknar. Det avfall som framställs ska ses som en del av råvarukedjan, särskilt inom kommunens verksamheter. Allmänhet och företag ska erbjudas att återanvända föremål och material för produktion eller att på andra sätt ge det nytt liv.

Att ställa om till hållbar konsumtion är en fråga om kunskap, för både privatpersoner, offentliga verksamheter och näringsliv. Kommunen ska tillhandahålla tjänster som ger information om hur hållbar produktion och konsumtion kan och bör se ut. Kommunen kan också skapa möjligheter och underlätta för invånarna att själva producera både livsmedel och energi.

En stärkt naturturism med bättre information och fler besöksmål kan få besöksnäringen i Vänersborg och övriga länet att växa och bli mer hållbar. Vänersborgare och besökare ska uppmuntras att konsumera upplevelser och tjänster framför köp av prylar.

En attraktiv innerstad som erbjuder mötesplatser, kulturinslag och ett mervärde är viktig för cityhandeln. Genom att få människor att trivas i stadskärnan kommer affärsverksamhet och service där att stå sig bra i konkurrensen med externa handelsområden.

Vänersborg kommun ska vid upphandlingar ställa krav på ansvar för klimat och social hållbarhet. Det bidrar till att stimulera marknaden i hållbar riktning. Genom medveten upphandling kan kommunen skapa alternativ till fortsatt användning av giftiga ämnen och material som är skadliga för människor och natur.

Miljöpartiet de gröna i Vänersborg vill:

12.1 Underlätta återvinning, återbruk och delande

Vi vill underlätta återvinning, återbruk och delande genom återbrukscentrum där allmänhet och företag erbjuds att ta tillvara och återbruka användbara föremål. Kommunen ska uppmuntra människor att låna, dela och samutnyttja prylar i stället för att köpa nytt. cykel- och bilpooler uppmuntras. fritidsutrustning ska finnas att låna. mötesplats för återbruk och lagning ska finnas. Vi vill främja innovation för att driva fram hållbara lösningar, där alla aktörer kan se potential. Kommunala upphandlingar ska främja lokala sociala innovationer och miljöanpassade produkter och tjänster.

12.1.1 MÅL: Skapa omställnings- och återbrukscentrum vid kretsloppsparken.

12.2 Arbete med klimatsmart vardag

Arbete med klimatsmart vardag ska utvecklas och stärkas för att nå ut till alla Vänersborgare. Lättillgänglig information om hållbara, klimatsmarta val ska finnas på kommunens hemsida. Ett stort fokus ska ligga på en hållbar livsstil och minskad konsumtion. Vänersborgare måste göras engagerade kring hållbar livsstil och konsumtion. Kommunen ska arbeta aktivt med tips som underlättar för vänersborgare att göra hållbara val, så kallad "nudging". Att göra rätt i vardagen och på jobbet. kommunala verksamheter såsom skolor, äldreboenden och annan service bör miljömärkas så att medborgarna kan göra medvetna val. Hjälp och råd kring hållbara kontor, bostäder och verksamheter bör gå att få av miljöguider i kommunen.

12.2.1 MÅL: Lättillgänglig information om hållbara, klimatsmarta val ska finnas tillgängligt för alla.

12.2.2 MÅL: Kemikaliesanera och plastbanta alla kommunens verksamheter.

13. Bekämpa klimatförändringarna

De pågående och snabbt accelererande klimatförändringarna äventyrar människans framtid på jorden. Redan idag påverkar de oss lokalt. Vi måste agera omedelbart för att bekämpa klimatförändringarna och deras konsekvenser. Enskilda initiativ som städer och kommuner tar kan få genklang över hela världen och bli förebilder. Miljöpartiet vill att Vänersborg kommun ska bli en sådan förebild.

Klimatförändringarna påverkar inte bara enskilda människors liv, utan även den globala ekonomin och överlevnaden för hela nationer. Trots all kunskap om detta fortsätter utsläppen av växthusgaser att öka. En stor andel av utsläppen kommer från sättet vi utvinner, omvandlar och använder fossil energi. Vänersborg kommun är en mycket liten pusselbit i den globala klimatomställningen, men vi ser ändå vikten av att gå före och visa vägen.

All kommunal verksamhet ska ha en plan för att hantera klimatförändringarna. Samhället behöver redan idag förbereda sig på extremväder som ökad nederbörd, värmeböljor och torka, och på sikt fler klimatflyktingar. Kommunen ska ha goda resurser för det arbetet. Klimatförändringarna behöver vägas in i planering och byggnation. Både nybyggnation och befintliga byggnader ska klimatanpassas.

Genom produktion av mer lokal, förnybar energi minskar klimatpåverkan. Här i Vänersborg ska vi snabbt bygga ut solcellsparkar och fastighetsnära elproduktion på tak och väggar. Samhälls- och stadsplaneringen ska leda till färre resor och transporter. De mest klimatpåverkande sätten att resa ska vara dyrast. Energianvändningen i bostadssektorn ska minska genom ökade krav vid nybyggnation och renovering av det befintliga bostadsbeståndet. Det ska vara lönsamt och enkelt för privatpersoner att bygga energieffektiva hus och att investera i solceller. Vänersborgarnas

materiella konsumtion ska minska, till förmån för återanvändning och upplevelser istället för prylar.

Ett framgångsrikt klimatarbete kan bidra till bland annat tryggad livsmedelsförsörjning, rent vatten, hållbart nyttjande av naturresurser och ekosystem, mänsklig säkerhet, jämställdhet och hälsa. De klimatsmarta valen ska vara de enklaste. Vänersborgarna ska få kunskap och stöd i att leva så att utsläppen av växthusgaser per person snarast minskar till en globalt hållbar nivå. Våra barn ska få verktyg att leva ett klimatsmart, hållbart liv genom undervisning i förskolan och skolan.

Miljöpartiet de gröna i Vänersborg vill:

13.1 Transport- och logistiknäringen i regionen ska på sikt vara helt klimatneutral.

Samordningen av gods- och varutransporter ska öka i centrala VBG. Användningen av teknik för resfria möten ska öka.

13.1.1 MÅL: avveckla kommunens engagemang i Fyrstads flygplats

13.1.2 MÅL: att verka för att tågstationerna i Brålanda och Vargön utvecklas på ett bra sätt samt verka för station i Frändefors

13.1.3 MÅL: att verka för en järnvägsanslutning till Båberg för en kombiterminal

13.2 Förstärka klimatarbetet i kommunen.

Det ska finnas tydliga mål för energieffektivisering och 100% förnybar energi i kommunens verksamheter. Upprustningen av kommunens bostadsområden ska ha stort fokus på energieffektivisering samt minskad klimatpåverkan, se även den beslutade klimatstrategin för kommunen.

13.2.1 MÅL: All kommunal upphandling av varor och tjänster ska vara klimatneutral till 2030.

13.3 Anpassa kommunen till ett förändrat klimat.

Utifrån kommunens risk- och sårbarhetsanalys ska aktuell plan finnas för att hantera framtida klimatförändringar och ligga till grund för klimatanpassningsarbetet. Arbetet ska ledas av en klimatanpassningssamordnare. Stadsplaneringen ska ta stor hänsyn till klimatförändringar. Grönytefaktor ska användas vid bygglovsprocesser.

13.3.1 MÅL: mängden asfalterade ytor ska minska till förmån för grönstruktur.

13.3.2 MÅL: Precis som det finns konsumentvägledare ska kommunen inrätta en klimatvägledare (eller utvidgat uppdrag för klimatstrateger).

13.3.3 MÅL: Grönytefaktor ska användas vid bygglovsprocesser.

13.3.4 MÅL: Vattenreglering och vattenförsörjningen till jordbruket ska säkras genom utbyggnad av våtmarker och dammar.

14. Hav, sjöar och marina resurser

Vi ska bevara och nyttja haven, sjöarna och de marina resurserna på ett hållbart sätt. Vatten är en förutsättning för liv. Att säkra tillgången på dricksvatten och värna biologisk mångfald i våra marina miljöer går hand i hand. Våra vattendrag är en viktig resurs för rekreation, gröna näringar som naturturism och ett ekologiskt hållbart fiske. Vattnet ingår i ett globalt kretslopp och hur vi agerar lokalt påverkar hela planeten.

Vi vill skydda Vänersborgarnas vatten. Kontrollen av Vänerns vattenkvalitet ska ha hög prioritet eftersom det är kommunens största vattentäkt. Området kring Vänern har ett stort rekreativvärde och här finns dessutom höga biologiska värden i form av växtlighet och djurliv. Fisket i Vänern är en viktig lokal näring.

Våra vatten får fortfarande ta emot stora mängder föroreningar och utsläpp. Att till skapa ett vattenskyddsområde runt Vänern är en självklarhet. Det vatten som rinner genom odlingslandskap och förbi industriområden måste också renas innan det når större vattendrag. Detta bör i större utsträckning ske i fler lokalt anlagda våtmarker och synliggjorda vattendrag. Viktiga våtmarker i kommunen ska fortsätta att skyddas och utvecklas.

Kommunen ska ligga i framkant när det gäller teknik för rening av avloppsvatten vid reningsverket. Vänern tar idag emot utsläpp av läkemedelsrester, som kan orsaka beteende- och reproduktionsstörningar hos levande organismer, och bidra till multiresistenta bakterier. Här finns även rester av bekämpningsmedel, tungmetaller och mikroplaster. Därför vill vi investera i fler metoder för rening.

Många av havens fiskbestånd är överutnyttjade och därför krävs en global ansträngning så att hotade bestånd kan återhämta sig. Här har kommunen ett stort ansvar när man upp-

handlar fisk och skaldjur till sina kostverk-samheten. För att säkra långsiktigt hållbara fiskbestånd bör fisket inte ta ut kvoter utöver maximalt hållbart uttag. Hänsyn måste tas till särskilda förutsättningar i specifika regioner och havsområden.

Miljöpartiet de gröna i Vänersborg vill:

14.1 Värna den biologiska mångfalden i Vänern och andra sjöar.

Inrätta ett naturreservat i Vänerns. Anlägg nya våtmarker och säkra de befintliga. När kommunen handlar upp livsmedel ska enbart certifierade fiskar och skaldjur förekomma. Laxfiske i Dalbo-sjön - VBG ska stödja lokala entreprenörer som arbetar med hållbart fiske, eldrivna fiskebåtar och biologisk mångfald som främsta ledordet.

14.1.1 MÅL: stödja hållbart fiske, (tex eldrivna fiskebåtar) och biologisk mångfald (till exempel via Väner-samarbetet)

14.1.2 MÅL: Värna Vänern (tex naturreservat? Skyddade områden).

14.1.3 MÅL: Anlägg nya våtmarker och säkra de befintliga.

14.1.4 MÅL: Säkerställa fiskvandring (både lax, Ål & gädda) vid vattenkraftstationer (i Vänersborgs kommun) och bevaka omprövningen av tillståndprocessen (2022-2033).

15. Ekosystem och biologisk mångfald

Vi människor är en liten del av naturen och ekosystemen på jorden. Vår ekonomi, vårt välbefinnande och hela vår överlevnad är helt beroende av de ekosystemtjänster som naturen förser oss med. De ingår sällan i ekonomiska kalkyler, men vi skulle inte klara oss utan dem. Därför är att skydda, återställa och bruka ekosystemen hållbart en självklar solidaritetshandling mot människor, naturen och kommande generationer.

Ekosystemtjänster är funktioner i naturen, som att vilda insekter pollinerar växter, att vatten renas och regleras, att kretsloppen fungerar för viktiga ämnen som kol, kväve och fosfor, att bördig jord bildas och att det finns fisk i haven och träd i skogen. En växande kommun som Vänersborg måste utvecklas i samklang med ekosystemtjänsterna.

Vänersborg kommun är en markägare med stora innehav av både jordbruksmark och skog. Vi vill säkerställa att jordbruksmarken brukas ekologiskt och hållbart. Kommunens skog ska brukas hyggesfritt eller inte alls, för att värna livsmiljöerna för de växter och djur som lever där.

Produktiv jordbruksmark är globalt sett en bristvara. I Vänersborg kommun är det största hotet mot jordbruksmarken exploatering. Där staden breder ut sig över tidigare jordbruksmark förloras möjligheten till lokal livsmedelsproduktion. Vi ser hellre att staden förtätas och åkrarna fredas. Förtätning får dock inte ske på bekostnad av grönytor i staden. Träd och grönytor måste skapas och bevaras för att ge skugga, buffring av regnvatten och levnadsmiljöer för djur som fåglar och insekter.

I ett oförutsägbart klimat blir det än viktigare att utnyttja grönstrukturens förmåga att ge skugga vid torka och buffra vatten vid

skyfall. Smarta ny- och ombyggda gator kan kombinera regnvattenhantering med träd och planteringar som ger bättre luft- och stadsmiljö. Gröna fasader och tak ger både smart hantering av regnvatten och livsmiljöer för insekter och fåglar. Stadens innergårdar ska göras grönare för att öka den biologiska mångfalden i staden. Vi vill också att fler ytor ska upplåtas till stadsodling.

Miljöpartiet de gröna i Vänersborg vill:

15.1 Förbättra möjligheter för småskalig odling.

Varje tätort i kommunen ska ha fler odlingslotter. Kommunens öppna ytor och åkrar ska anläggas i större utsträckning till odlingsmarker, med tillgång till gemensamma odlingsredskap. Marken ska alternativt arrenderas ut till odling för självhushållning. Kommunen ska ge stöd till gröna näringar som har fokus på integration mellan människor med utländsk bakgrund.

15.1.1 MÅL: Mark som kommunen äger bör konverteras/kompletteras med ätbar vegetation såsom fruktträd, bärbuskar, smultron mm.

15.1.2 MÅL: All jordbruksmark som kommunen äger ska ställas om till ekologisk odling.

15.1.3 MÅL: Ett regionalt omställningscentrum ska skapas för att stärka landsbygdsutvecklingen och utveckla metoder för kretsloppsodling inom jordbruket.

15.2 Verka för ett hållbart skogsbruk.

Vänersborgs kommun ska arbeta aktivt för att följa eller överträffa Nagoya avtalet inom mandatperioden (17% skyddade landområden) och säkerställa att krav ställs på hållbart skogsbruk vid upphandlingar och investeringar. Kommunen skall vara ett gott föredöme för hyggesfritt skogsbruk som gynnar både biologisk mångfald och kan ge ekonomisk vinning på sikt.

15.2.1 MÅL: Kommunens skog ska brukas hyggesfritt.

15.2.2 MÅL: Kommunen ska färdigställa sin skogsbruks policy som lyfter fram biologisk mångfald framför ekonomisk lönsamhet.

15.3 Öka den biologiska mångfalden i den bebyggda miljön.

Vi vill skapa mer parkyta, för fler träd och grönska i fasader och tak i staden. På outnyttjade ytor i staden kan ängsmark anläggas och kommunen kan stötta fastighetsägare att kapa mer grönytor på innergårdar. kommunen kan även bedriva biodling i egen regi inom ramen för vuxenutbildnings- arbetsmarknadsåtgärder. När staden växer ska broar med plats för både växtlighet och gång och cykelbanor byggas över större vägar och andra hinder för att knyta samman områden för både människor och djur.

15.3.1 MÅL: Permanent skydda ett grönt stråk från Vänern utmed Göta älv/Lillån till Restad gård, inklusive Mariedal östra, liksom Halleskogen och peneplanet vid nordkroken från exploatering.

15.3.2 MÅL: Minst 5% av alla kommunens gräsmattor anpassas för pollinatörer genom att anlägga mer blomsterängar och minimera gräsytor.

15.4 skydda och utveckla ekosystemtjänster.

Vi vill öka naturskyddet för att bevara stadsnära skogar och andra naturområden. Förlusten av ekosystemtjänster ska alltid värderas vid exploatering, både kommunal och privat och överkompenseras (minst 1:2) genom bland annat planteringar, restaurering skadade ekosystem främjas naturens koldioxid upptagande förmåga.

15.4.1 MÅL: Förlusten av ekosystemtjänster ska alltid värderas vid exploatering, både kommunal och privat och överkompenseras

15.4.2 MÅL: De evenemang som kommunen stöttar eller ger stöd till bör vara hållbarhetscertifierade (Tex AquaBlå).

15.4.3 MÅL: Gröna näringar och gröna kluster på landsbygden ska främjas genom regional omställningscentrum.

15.4.4 MÅL: Förnya och utveckla grönplanen samt upprätta ett naturvårdsprogram.

15.4.5 MÅL: Ta fram en friluftsplän.

16. Fredliga och inkluderande samhällen

Fredliga samhällen där människor upplever trygghet och frihet från våld och hot är ett mål i sig, men är också vägen till hållbar utveckling. Lika rättigheter, demokrati och en trygg välfärd kräver att alla Vänersborgare görs delaktiga, tillskrivs makt och ges inflytande över Vänersborgs utveckling. En förutsättning för det är att medborgarna känner trygghet från hot, våld och social utsatthet.

Inga varaktiga framsteg kan nås i ett samhälle utan att minska och förebygga våld, särskilt mot kvinnor och flickor. Våld i alla dess former är ett av de största hoten mot utveckling både på individuell nivå och på samhällsnivå. Ett fredligt samhälle kräver dessutom att människor skapar band till andra i syfte att skapa tillit och ömsesidigt beroende. Ett starkt samhälle finns där människor är trygga och känner sig inkluderade. Där vi tar ansvar för varandra i utsatta situationer.

Vänersborg är en delad stad, där människor lever åtskilda ekonomi och härkomst. Det leder till att många Vänersborgare aldrig träffas och därmed heller aldrig får förståelse för varandras erfarenheter, olikheter och livsvillkor. Otrygghet, kriminalitet och våld göds i samhällen och områden där tilliten till medmänniskor och det allmänna är svag. Brist på framtidsstro och goda livsförutsättningar hos människor riskerar att leda dem in i kriminalitet, drogberoende och i ett långvarigt utanförskap. Det gäller särskilt de Vänersborgare som upplever ett utanförskap till följd av avsaknad av inflytande och makt över såväl sina egna liv som samhällets utveckling i stort. Samhället har ett ansvar att inkludera människor och hjälpa dem in i sysselsättning och till en försörjning.

Patriarkala strukturer och uttryck, såsom våld i hemmet, sexuella övergrepp och hedersrelaterat våld och förtryck, drabbar framförallt

kvinnor och flickor. Men även unga män och HBTQI personer drabbas. Samhället måste agera för att deras hälsa, frihet och möjligheter att vara delaktiga i samhället ska säkras.

För att öka tryggheten och bekämpa kriminalitet och narkotikamissbruk måste kommunens arbete samordnas bättre. Kommunen har flera viktiga förebyggande verksamheter såsom Partnerskap Vänersborg och trygghetsvårdar som behöver utvecklas. Samtidigt måste kommunens socialtjänst bli mer närvarande i Vänersborgs större bostadsområden i syfte att stärka människors förtroende och tillit till den. Därför är det viktigt att flytta ut fler socialkontor i bostadsområden, öka det uppsökande arbetet och anställa fler fältassistenter. Det måste bli lättare att få hjälp för sitt eget eller andras missbruk.

Segregationen måste brytas genom att fler mötesplatser skapas. Föreningslivet ska stötas och användas som ett verktyg att skapa inkludering. För att minska våld i samhället och särskilt våld i nära relationer måste samhället förändra strukturer, normer och beteenden som är destruktiva. Därför ska kommunens verksamheter som jobbar med unga ta ett större ansvar för att motverka machokultur och verka för positiva könsroller.

Demokrati kräver aktiva och delaktiga medborgare eftersom samhället är till för och skapas av alla. Vänersborg måste förbättra sin dialog med medborgarna och göra det lättare att ta del av och påverka beslut som berör dem. Barn och ungas inflytande ska öka och kommunen ska verka för att unga får rösta tidigare i kommunvalet.

Miljöpartiet de gröna i Vänersborg vill:

16.1 Att ingen utsätts för våld i nära relationer.

Ett våldsförebyggande arbete ska bedrivas med fokus på unga män, där de får stöd i att utmana machokulturen och traditionella könsnormer. En positiv mansroll som tar avstånd från macho-normen är viktig för att förebygga våld såväl i nära relationer som i samhället i stort. Det förebyggande arbetet med hedersrelaterat våld och förtryck ska stärkas och kompetens kring det ska öka bland kommunens anställda.

16.1.1 MÅL: Vi vill stötta tjej- och kvinnojourernas verksamhet, gärna genom partnerskap med kommunen.

16.1.2 MÅL: Vi vill kunna erbjuda samtalsstöd till män som utövar våld i nära relationer till exempel genom att inrätta en mansmottagning

16.2 Alla ska känna trygghet!

De personer som varit utsatt för våld ska snabbt erbjudas skydd och omsorg. Alla ska känna sig trygga i kommunen, även på kvällar och nätter. Trygghetsvårdar skapar trygga stadsdelar och bygger relationer med boende. Alla barn och unga ska ha samma möjligheter att utveckla sin kompetens och sitt kritiska tänkande när det gäller användandet av internet och sociala medier. Resursfördelningen ska vara rättvist mellan alla elever

16.2.1 MÅL: Kommunen ska erbjuda bostad till alla som utsatts för våld i nära relationer genom förtur i bostadskön och samverkan med privata hyresvärdar.

16.2.2 MÅL: Kommunen ska ge stöd åt nattvandrare och andra frivilliga organisationer. Kommunen ska ha en stödjande och synkroniserande roll.

16.2.3 MÅL: Minska kriminaliteten och öka tryggheten genom att stärka samordningen av kommunens olika insatser (bygga vidare på tex "medborgarlöftet").

16.2.4 MÅL: Avhopparverksamhet ska finnas för de som vill lämna sitt kriminella liv.

16.2.5 MÅL: Förbättra medborgardialogen och Vänersborgarnas inflytande, framför allt för unga. Kommunen ska införa kommunal rösträtt för medborgare över 16 år.

16.2.6 MÅL: Inrätta ett servicecenter i kommunen dit alla, oavsett ärende kan vända sig och få hjälp. ("kommunlots" på olika ställen, tex Brålanda)

16.3 Ett levande, inkluderande kulturliv.

Medborgardialog är ett viktigt verktyg för demokrati och delaktighet, och ska användas när kommunen planerar inom kulturen.

16.3.1 MÅL: Vi vill fortsätta att utveckla villa Björkås i Björkåsparken till ett föreningsdrivet allaktivitetshus

16.3.2 MÅL: Kulturaktiviteter och mötesplatser ska finnas i alla stadsdelar och orter

17. Genomförande

För att Vänersborg ska bli en hållbar kommun till 2030 måste alla aktörer vara med och bidra till utvecklingen. Kommun, näringsliv, civilsamhälle och även enskilda medborgare kan alla göra skillnad på olika sätt. Och den verkliga förändringskraften uppstår när vi gör det tillsammans.

För att nå målen krävs en ambitionshöjning i kommunens arbete. Vänersborg är en växande kommun med ökande behov av skola, vård, omsorg och bostadsbyggande. De här behoven måste givetvis mötas, men inte på bekostnad av naturens resurser. För att vi ska nå de globala hållbarhets målen måste vi arbeta tillsammans på ett klokt och effektivt sätt. Miljöpartiet ser fem viktiga principer som behöver genomsyra arbetet.

Långsiktighet

De politiska beslut som fattas i kommunen ska ta hänsyn till långsiktiga effekter, och värdera både sociala och ekologiska aspekter utöver de ekonomiska. Livscykelanalyser ska användas som verktyg för att besluten ska bli långsiktiga och balanserade.

Barn och ungas perspektiv och deltagande

Barn och ungas perspektiv ska genomsyra alla politiska beslut som fattas. Det är också viktigt att deras makt och inflytande ökar så att de görs delaktiga i frågor som berör deras framtid.

Kunskap och engagemang

En hållbar kommun förutsätter att medborgarna utvecklar en hållbar livsstil. Därför måste deras engagemang stärkas, och det behövs folkbildning kring hållbarhetsfrågorna. Framgången är också helt beroende av att ansvariga politiker prioriterar frågan högt, och de behöver därför god kunskap om Agenda 2030 och de globala hållbarhetsmålen.

Sammanhållen styrning och ledning

Alla större politiska beslut ska värderas utifrån hur de bidrar till Agenda 2030. Hållbarhetsarbetet ska vara fullt ut integrerat i kommunens styrning och ledning och alla chefers ansvar ska vara tydligt. För att hållbarhetsarbetet ska bli effektivt behövs en tydlig och regelbunden uppföljning av hållbarhetsmålen på lokal nivå. Resurser för hållbarhetsarbetet ska finnas i

hela kommunens organisation, ända ut på arbetsplatserna.

Samverkan och öppenhet

Ensam är inte stark, och det finns alltid mycket att lära av andra. Därför ska Vänersborg kommun aktivt dela med sig av kunskap och erfarenheter till omvärlden. Vänersborg ska också dra nytta av andra kommuners arbete och ha en god samverkan kring utvecklingsarbetet. Kommunen har också ett särskilt ansvar för att bidra till att olika aktörer samverkar för att skapa ett hållbart Vänersborg - företag, föreningar, ideella organisationer, skolor och enskilda medborgare.

Miljöpartiet de gröna i Vänersborg vill:

17.1 Inspirera till hållbar livsstil.

17.1.1 MÅL: Alla kommunens förskolor och skolor ska ges möjlighet att bli grön-flagg certifierade.

17.2 Effektivisera myndighetsutövningen på miljö

Genom att ge förutsättningar att arbeta mer proaktivt, rådgivande och med uppsökande verksamhet. Detta gör att företag, privatpersoner med flera kan hantera sina ansökningar bättre vilket förenklar och effektiviserar handläggningen då inkommande handlingar är mer kompletta.

17.2.1 MÅL: ge förutsättningar att arbeta mer proaktivt, rådgivande och med uppsökande verksamhet för miljöinspektörerna alt: effektivisera myndighetsutövningen (tillstånd till både företag och privatpersoner) genom att arbeta proaktivt med rådgivning.

17.3 Fortbilda personal för klimatsmarta verksamheter och beslut.

Med kunskap kommer innovation och drivkraft!

17.3.1 MÅL: Utbilda kommunanställda i hållbarhets samt klimatfrågor.

miljöpartiet de gröna

VÄNERSBORG

